

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

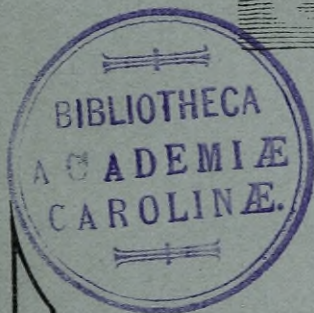
(Br.) Vitt.
So.

I PRESTGÅRDEN.

EN JULBILD

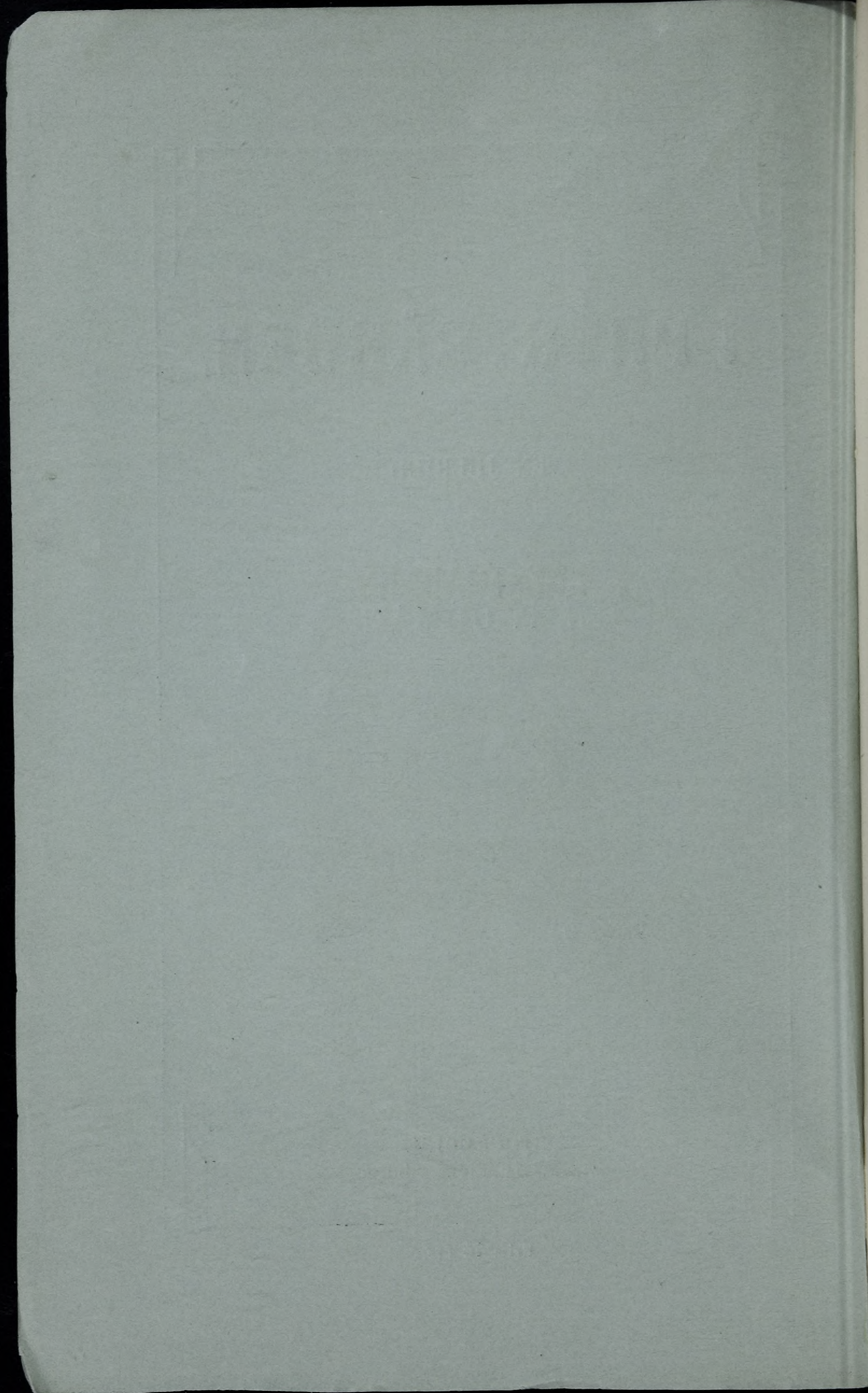
AF

N. P. ÖDMAN.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Pris: 75 öre.

I PRESTGÅRDEN

AF

N. P. ÖDMAN.

Aftryck ur »Svea för 1883»

med några ändringar och tillägg af författaren.

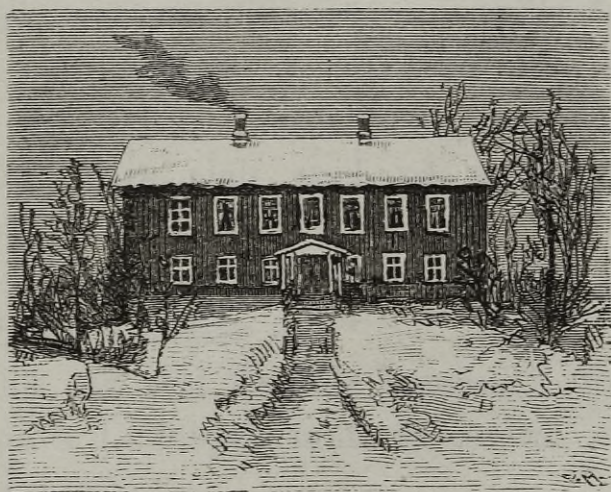
KAMQÖ 9 17

I PRESTGÅRDEN.

EN JULBILD

AF

N. P. ÖDMAN.

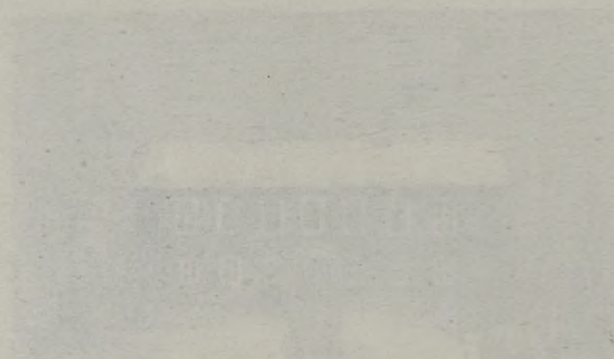
STOCKHOLM.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

I PRESTGÅRDEN

EN NÄRBD

N. P. ÖDMAN

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1883.

1. Qvällen före julafton.

“Ser harrarna lysa derborte, — långt borte?” sade Lars och sträckte piskan fram öfver hufvudena på tvenne väl inpelsade figurer, som sutto framför honom inuti slädan. Lars sjelf stod på medarne bakom. — “Dä ä prostegårn.“*)

“Jag ser ljus på två håll,” svarades i den ene af pelsarne, “hvilket menar du?”

“Inte dä där rätt framför kampen,” fortsatte Lars pekande, “dä ä Lellebyn, utan dä andra, som harrarna ser lite mer i östa.”

“Jaså, nu ser jag hvilket du menar. Nå, hur långt ha vi dit nu då?”

“Åh, vi ha fella en go fjälingsväg, men dä slänger snart i dä häringa goa föret.”

*) Vi ha i Lars' tal sökt att återgifva landsmålet på södra Dal.

“Det är väl i köket det lyser?” frågade den andre pelsklädde.

“Nä-ä, köke kan en nock inte se, för körka å träna skygger bort'et, må vetta; dä ä oppe i prostens rum på gafvern dä lyser. Han håller fella som bäst på mä julprädikningane, kan tänka. Han ska prädika här i körka på juldän bå julotta å högmässa, seger de, å i Ersta på Anndan. Dä ä en faliga kar te å prädika, må vetta: dä ä Guss-ol, å dä rektitt ändå; å dä ä en som lefver, som han lärer. Ja, maken te vånn prost tror ja' inte de har på hela Dal.“

“Messar prosten ännu lika bra som förr?” frågade den af pels herrarne, som sist talat.

“Om han mässar! — ja, dä gär han, så dä sjonger i körka,” svarade Lars med stolthet, “dä ska de nåck få höra på juldän. — Nå, Svarten, vill du lunka på!”

Detta sista till “kampen“. Denne hade nämligen under dialogen med klok beräkning passat på och saktat farten, då och då spetsande öronen för att höra om samtalet fortsattes; men han fick nu af Lars jemte varningsropet en uppmuntrande pisksläng och satte åter af i raskt traf, så att snömulorna sparkades upp i släden af hans kraftiga hofvar, bjellrorna pinglade med fördubblad liflighet och den lätta släden ilade framåt i yrande fart.

Det var hvad man kallar ett riktigt julföre. Den stora slätten rundtomkring, begränsad vid synranden af en mörk skogskant, låg hvit af snö och glänste i månskenet; ty månsken var det och stjernljus med, och en vackrare vinterafton kunde man ej se — och kallt var det också, och det så att det knarrade och gnisslade under medarne. Då och då ilade släden förbi en ensam stuga vid vägen, der elden flammade gladt på spiseln och kastade ett bredt sken genom fönstret tvärs öfver andsvägen och upplyste de resandes ansigten i förbi-

farten — och, hvem vet, kanske äfven väckte glada julkänslor i deras hjertan.

Men det kan måhända nu vara tid att formligen presentera de trenne åkande, så väl den språksamme Lars sjelf som "harrarna" i släden, så mycket hellre som en längre paus inträdt i samtalet, medan Lars är sysselsatt dels med att blåsa i sina frusna näfvar, dels med att smacka på "Svarten" och rycka i tömmarne.

I pelsen till höger sitter en herre, af hvilken vi ej se mer än ett par mustacher och en nästipp — ett par glasögon glimmade äfven till nyss i eldskenet — det är fil. doktorn Per Svensson, anstald som lärare vid ett större privat läroverk i G. Vi kunna ju i det följande kalla honom "magistern". Pelsen till venster åter innesluter en herre utan vare sig skägg eller glasögon — nästipp har han naturligtvis, äfven han — det är herr Sten Norberg från W. en ung hofrättsnotarie, eller för att citera den fullständigare titel han sjelf efter sin inskrifning i verken i Stockholm uppgifvit: "Extra ordinarie notarie i Kongl. Maj:ts justitiæ revisions registrators-expedition".

De båda herrarne äro kusiner; och de äro nu — dagen före julafton 1868 — stadde på färd till sin gemensamme morbror, prosten W. i B., för att der jemte andra slägtingar tillbringa julen.

Magister Svensson hade underrättat prosten om dag och timme för sin ankomst till Wenersborg, och prosten hade skickat Lars, en af sina torpare, med häst och släde att möta honom; och då nu äfven notarien Norberg samtidigt inträffat i Wenersborg, så hade Lars beredt plats åt dem båda och sjelf ställt sig på medarne. De hade lemnat staden vid två-tiden på e. m., och klockan var väl nu framemot 5.

"Lars tycker om prosten, kan jag förstå?" sade om en stund magistern, återknyttande samtalet.

“Om ja' töcker om prosten? Jo, dä kan harrn lita på. Han ä då en så faliga snälle kar, så dä ä obegripeli. Han ha vordt så go mot de fattiga i dä här nödåret, så dä kan inte harrarna tänka säg, å en sådden hospen*) har de inte allestass. I da' ha han vordt ikring på alla torpena å dela ut te jula.“

“Delat ut? Hvad menar du?“ sporde notarien.

“Som han plär göra hvar jul, vet ja'. Dan före julaftan far han omkring i en släde te alla torpena, å då ä släden änna full mä farskt brö å lys å kaffe å socker. I hvar torparstofva får de en stor julehög mä alla slags myka kaker, som ä bakade framme i prostegårn. Dä bär han in själ å lägger't på bolet, å så får de lys för hela hälja, nyåre mä, å så kaffe å socker; å barna får småkaker, må vetta, kan tänka.“

“Reser han alldeles ensam?“

“Nää — när prostinna lefde i vala**), va ho mä'n å ho va då så snälle; å nu för tia följer söster hans mä, enkefrua, vet ja', som ha vordt hos'en i prostegårn, allt se'n prostinna dö. Å ho ä allt å samma slage som han; dä ä ho, som bakar alltihop.“

“Nå, han har då varit hos dej också i dag, Lars?“

“Ja, dä va en sak dä.“

“Nå, sade han något åt dej, när han gaf dej sakerna?“

“Ja, han tala så vackert om Jula, å så när han geck, så ga' han oss e lita vacker julbok, å så tog han mäg å käringa mi i hann å sa': ‘Å nu min kära Lars å min kära Stina, sa' han, önskar ja' er en god jul å Guds frid och välsignelse', sa' han; å så huka han sägner te ongane ***) å klappa däm på käken å strök luggen ur syna på däm å sa nå smått te däm — å ja' töckte änna som gråten satt i halsen på'n. Å käringa mi ho

*) husbonde. **) verlden (tjockt uttal af l). ***) barnen.

satte forrklät för öga å gret riktitt, för ho ä så vill i prosten, så dä ä inga måtta på't — å när ho såg'en mä barna, så va dä slut mä'na.“

Lars tystnade och strök hastigt vadmalsärmen öfver ögonen. Magistern och notarien å sin sida försjönko efter Lars' meddelanden i sina egna tysta tankar, och nu hördes blott det jemna trampet af Svartens hofvar och det jemna pinglet af bjellrorna. Man hade emellertid kommit resans mål allt närmare, och snart svängde man vid ett vägskede af till höger och hade nu kyrkan med den höga tornspiran framför sig, matt glänsande i mån-ljuset, och till venster om kyrkan en tät dunge af trän, mellan hvilkas nakna grenar framskymtade det vänligt inbjudande skenet från prestgårdsfönstren. Då hördes ett groft hundskall; det lät argt nog, men föreföll dock de resande i vinterqvällen som den hjertligaste välkomsthelsing. I staden klingar ett hundskall aldrig på det sättet.

“Dä ä' Max,“ anmärkte Lars i munter ton, “han ä den förste, må vetta, som helsar, när dä kommer främmat.“

Snart stod släden vid prestgårdstrappan. Max hoppade och skällde till höger och venster: ljus skymtade hastigt förbi de närmaste fönstren och kastade ett sken ut öfver snön, de resande vältrade sig ur slädfällen och skyndade, så fort de tunga reskläderna tilläto, upp mot förstugudörren, som i detsamma öppnades och släppte ut en ström af ljus. En landtlig tärna kilade ut förbi dem för att ta in sakerna, och i den öppna dörren stodo med schalar kastade öfver axlarne en högrest gammal dam och ett yngre fruntimmer, hvardera hållande i handen ett flämtande ljus, som de lyftade högt upp, under det de sträckte hufvudet framåt för att se de ankommande.

“Det är Sten och Per,“ ropade det yngre fruntimmeret lifligt.

Nu följde glada helsningar i hastiga tempon. "Goddag, moster Maja!" — "Goddag mamma!" — "Goddag Elsa!" — "Välkomna, mina kära gossar!" — "Välkommen Sten!" — "Välkommen Per!" — ljöd det i det hjertligaste virrvarr; och notarien och magistern insvepte de båda fruntimmerna i väldiga pelsfamntag, så att ljusstakarne kommo i häftig rörelse och stearinen stänkte obehindradt omkring på pelsar och klädningar; men det tänkte man ej på i detta ögonblick: det märktes först dagen derpå.

De båda damerna, som så hjertligt helsades af de resande voro prostens syster fru Maja Norberg, mor till notarien, och hennes dotter mamsell Elsa Norberg, båda sedan några år boende hos prosten, som var enkling och barnlös.

Nu hördes ett tungt trampande i trappan från öfre våningen. Det var prosten sjelf, som i väldiga satser, klifvande öfver hvart annat steg, skyndade ned med hjertat fullt för att välkomna sina systersöner. Han tog dem kraftigt i famn den ene efter den andre och kysste dem på gammaldags faderligt sätt ordentligt på munnen, så att det smällde. Det var hans julkys; det låg måhända inte så mycket grace uti den, men hela hjertat var med.

Trots sin gamla grå nattrock, sin oordnade peruk och pennan bakom örat, var den reslige gubben ståtlig att skåda, när nu ljusskenet föll fullt på honom. Han hade manliga, starkt markerade drag och grå polissonger, och under de buskiga ögonbrynen framtindrade ett par djupt liggande bruna ögon så fulla af kärlek och gladt allvar, att det gjorde godt att se på dem.

"Stå inte och förkyl er nu! — in med er allesammans! Du har väl varmt kaffe åt gossarne, syster? — och låt Lars komma in i köket och få mat."

Med dessa ord vände prosten åter till sitt rum för att fortsätta sitt arbete, och de öfriga trädde in i den trefligt upplysta salen, der den gammalmodiga enkelheten i möbler och anordning, det gamla vägguret i hörnet, de hemmaväfdade gångmattorna och den sprakande kakelugnsbrasan gjorde på de båda resande det behagligaste och hemtrefligaste intryck efter de eleganta och yppiga interiörer de vant sig att se i de respektive städer, der de bodde.

Snart sutto "moster Maja" — ty så vilja vi kalla prostens syster — och Elsa, magistern och notarien i allsköns ro tillsammans inne i det varma förmaket kring bordet framför stora soffan — just under den der gamla taflan, som föreställde konung David spelande harpa, och som magistern och notarien mindes så väl ända från sin barndom. Med "allsköns ro" menas dock ej, att de sutto tysta och stilla: nej, samtalet var så lifligt, att till en början åtminstone alla talade på en gång, och vänliga blickar och nickningar, upprepade handtryckningar ledsagade alltjemt de glada afbrutna meningar, med hvilka de frågade och meddelade hvarandra allt möjligt — så, som det ju brukar ske, när kära anförvandter, efter ett års skiljsmessa träffas igen på släktmöte, det må nu vara vid den ljusa strålande midsommartiden eller den mörka och dock ännu mera strålande jultiden. Ja, jultiden, då strålar ljuset in så varmt i alla hjertan, som äro öppna därför, då kommer det öfver oss så rikt och välsignande från alla håll, från tända julgranar och blida ögon och mest af allt från den ljusaste stjerna, som någonsin brutit sig fram genom nattens mörker, den stjerna som lyste och ännu lyser för "vise män".

Ja, julen är en skön tid, högtiden af högtider. Så tyckte utan tvifvel äfven moster Maja. Det kunde man icke blott se på henne sjelf, der hon nu,

med det mildaste leende på sitt fårade anlete och strålande som den blida julglädjen sjelf, satt med sonens hand i sin, ömsom frågande och svarande; det kunde man äfven se på de förberedande anordningarne för helgen rundtomkring i rummet, på de snöhvita nystrukna gardinerna med hängande guirlander af lingonris, det nyskurade golvet, de omsorgsfullt fejade kakelugnsluckorna och dörrplåtarna och äfven messingsbeslagen der borta på den gamla bukiga byrån mellan fönstren, den hvita duken ofvanpå denna och de skimrande metallstakarna med de präktiga grenljusen i, som moster Maja sjelf stöpt till julen.

Endast några minuter hade samtalet fortgått, då dörren öppnades och en starkt bygd ung man inträdde. Det var en annan systerson till prosten, Olof eller, som folket kallade honom, "spektorn", emedan han skötte prestgårdens jord åt prosten. Han hade tidigt lemnat skolan och egnat sig åt landtbruk och hade nu sedan flera år sitt hem på prestgården. Sedan han rusat på sin bror Per och kusinen Sten, omfamnat och klappat dem som en slagbjörn och kramat deras litterata händer i sina väldiga näfvar som i ett skrufstäd — så att magistern rent af skrek: "aj! aj! din grobian" — så slog man sig ner igen; och nu kom kaffebrickan in med islagna rykande koppar och hembakadt julbröd, färska bullar, kringlor och pepparkakor af den förträffliga sort som man endast får i prestgårdar på landet och allra bäst hos moster Maja.

Det var ingen mer och ingen mindre än jungfru Lisa sjelf, den gamla trotjenarinnan från prostens läroretid i Karlstad och numera hans hushållerska i prestgården — som bar in brickan. Hennes hederstitel på prestgården var "jumfrua", som hon der af både herrskap och tjenare benämndes till skillnad från de öfriga tjenarinnorna, som endast kallades pigor. Lisa hade varit

i prostens tjänst troget i tjugufem år, hon kände hans nu uppväxta systersöner sedan de som små skolpojkar bodde hos sin morbror, då "collega" i Karlstad, och mången torsdag hade de af henne fått en extra bit pannkaka i köket. Att helsningen blef hjertlig å ömse sidor är naturligt.

"Kringlera kommer alldeles färske ur ongen," anmärkte Lisa på sin gamla välkända vermlandsdialekt, "dä ä samme sort, som herrera töckte så möcke om, när ni va små; å nu kan herrera doppe så möcke di vill, utan te å fråge, hur många di får ta, — eller hur frua?"

"Jo, jo, nu får di doppa, å dä ska' di göra, så att Lisa blir nöjd," bekräftade moster Maja leende; "se så, drick nu, gossar, medan kaffet är varmt."

Den sista uppmaningen var öfverflödig, ty "gossarne" hade redan gripit sig an.

* * *

Sedan kaffet var drucket, och bullar, kringlor och pepparkakor doppats rikligen, och gamla Lisa åter burit ut brickan, kom samtalet på prosten.

"Jag tycker morbror har åldrats sedan jag såg honom sist," anmärkte magistern.

"Tycker du?" svarade moster Maja, — "ja, det vore inte underligt. Det här nödåret i församlingen har tagit honom mycket hårdt, och så har han, som du vet, sjelf drabbats af en svår olycka — eldsvådan i början af november."

"Ja, ja, den olyckliga eldsvådan. Det var ju ett uthus eller par som brann upp. Han omnämnde det flygtigt i ett bref. Berätta lite närmare derom, kära moster."

"Ja, du skall få höra, hvad för slags uthus det var. Saken är för öfrigt snart berättad, och en sorglig historia

är det. Din morbror hade i år, när det var missväxt nästan i hela församlingen, sjelf här på prestgården inbergat en jembförelsevis god skörd; och jag kan ej beskrifva, hur han gladde sig deröfver och detta ej blott för sin egen skull, utan tillika och, jag är viss, ännu mer derföre, att hans skörd skulle i denna nödens tid äfven räcka till åt många andra.“

“Men jag vet ej, hur det var,“ fortfor Moster Maja med mera dof och hemlighetsfull röst, under det hon blickade uppåt med ett nästan drömmande uttryck, “jag vet ej, hur det var, att jag ej rätt kunde dela hans glädje: jag kände en oförklarlig oro. Jag har, som ni vet, mina aningar och stundom mina underliga drömmar också, jag kände mer och mer, ju längre det skred fram, att någon olycka stod för dörren, men jag behöll det under en ständig beklämning för mig sjelf. Då hände sig en natt i början af november, det var natten mellan den 2 och 3, att jag ej kunde få en blund i mina ögon ända till öfver midnatt — klockan slog ett — jag fick en verklig oro — ja, en ångest, som jag omöjligen kunde förklara — hade jag gjort något orätt, som jag borde öfvertänka? — var något på färde? — jag lyssnade — allt var tyst, och allt var mörkt — jag sökte då intala mig att min oro var tomma griller och gjorde mitt bästa för att lugnt insomna — och slutligen hade jag just kommit i en orolig halfslummer, då det plötsligt föreföll mig som om någon hviskade i mitt öra: *elden är lös* — och jag for upp förfärad — rusade bort till fönstret och drog upp gardinen... och nu såg jag ett hemskt eldsken på det hvita kyrktornet midt emot, och jag hörde som från bakgården ett genomträngande tjut. Det var tydligen gårdshunden. Att kasta något på mig och skynda ut i köket var ett ögonblicks verk, — men här var allt redan i rörelse, jag fick veta, att vår trogne gamle Max redan gjort allarm: han hade med sitt ihär-

diga tjut väckt drängpojken Kalle och denne hade väckt drängarne och pigorna. Alla skyndade nu ut, — ladugårdslängan med all den inbergade grödan stod i ljusan låga“ ...

“Ack, — var det *så*?” afbröt magistern med dämpad röst. “Nå vidare!”

“Hela nejden var upplyst som om dagen; nu började klämtningen i tornet, folk samlades snart från alla håll — män och qvinnor — ack, så mycket folk har jag knappast sett vid någon eldsvåda och så mycket deltagande, så mycken ifver att hjälpa, — och det var sorg och häpenhet på hvarje anlete, ja, tårar såg jag den natten tillra utför många grofva kinder, der tårar sällan annars flyta: man kunde se, hur de höllo af honom, — de mest beundransvärda ansträngningar gjordes; jag glömmmer aldrig den gamle soldaten Bro uppe på takåsen af magasinsbyggnaden, der han med sin väldiga stämma förde kommandot och oupphörligt hælde öfver gafveln de ämbar som langades till honom, — och den raske drängen Anders Magnus på Lillebyn sedan, och den hederlige gamle smeden Abraham och hans son och många andra — men att släcka den brinnande byggnaden eller att rädda något af grödan var omöjligt, redskapen voro för klena — allt hvad som kunde göras var att rädda de andra husen.“

“Nå kreaturen?” frågade notarien.

“De räddades alla i sista stund.“

“Och hur var det med den stackars morbror under eldsvådan?”

“Ack, kära du,“ svarade moster Maja vänd till magistern, som gjort denna sista fråga, “när jag sade, att det var sorg och förfäran öfverallt, då glömde jag lägga till, att det fanns *en*, som hela tiden var lugn, och det var han sjelf. — På hans panna,“ tillade hon

med stilla allvar, "stod skrifvet så tydligt, att hvem som ville kunde läsa det: *Ske Guds vilja.*"

Det blef en stunds paus och derpå frågade magistern:

"Moster hörde honom således ej alls klaga?"

"Han sade ej mycket. Jag såg, att der var en inre kamp, men att ett sken liksom af en högre frid alltmer bredde sig öfver hans anlete — jag vek ej mycket från hans sida under eldsvådan — och, när allt var förbi och hela hans skörd uppbrunnen och han hade med handtryckningar och vänliga nickningar tackat sina kära församlingsbor för att de skyndat till hans hjälp, då hörde jag, när han åter vände sig till mig, hans första klagande ord, och det lät så: 'Stackars mina fattige!' Han sade detta med bruten stämma, och det var all klagan jag hörde."

Moster Maja hade slutat och satt och vaggade hufvudet stilla med armbågen stödd mot bordet och hufvudet lätt hvilande mot handen. Alla sutto en stund tysta.

"Vet man något med säkerhet om eldens uppkomst?" sporde ändtligen notarien i juridisk ton. "Det fanns väl ej någon anledning för handen att misstänka mordbrand?"

"Åh nej!" upplyste Olof, som promenerade fram och åter på golfvet, "här fins ingen i trakten, som vill morbror så ondt. En ung torpardräng, som hade varit ute på något nattligt äfventyr, gick upp på skullen för att lägga sig och sofva och strök eld på en tändsticka att lysa sig med och kastade den ej fullt släckt ifrån sig i höet — det blef en dyr tändsticka för morbror. Mannen somnade och vaknade först, när elden satt i håret på honom. Då sprang han förfärad sin väg och utan att göra allarm. Detta kom i dagen vid förhöret."

"Det var således icke nidingsdåd, utan grof vårdslöshet," anmärkte notarien. "Nå, hans straff?"

"Då morbror, såsom man kunde vänta, ej yrkade något som helst ansvar, fick han endast fyra månaders enkelt fängelse, som han nu sitter af i Wenersborg."

“Jag skulle emellertid ha klämt efter honom bättre,” sade notarien, som nyligen suttit sitt första ting. — “Voro byggnaderna brandförsäkrade?”

“Ja, men ej ens till halfva värdet,” svarade Olof.

“Nå, hur har morbror efter denna stora förlust kunnat sjelf reda sig — för att inte tala om att hjälpa andra? frågade nu åter magistern, vändande sig till moster Maja.

“Ja, det må du väl säga, Per. Han gick flera dagar i funderingar, och så beslöt han att i någon bank söka få ett lån på tre tusen kronor. Det var i början någon svårighet med borgesmän. Den vänlige prosten X. i —fors erbjöd sig genast att bli den ene; men den andre stod ej så lätt att få. Då vände sig den snälle prosten X. i hemlighet till brukspatron U. på Uggleholm och denne svarade genast: “Är det åt prosten W., så går jag gerna i borgen, om det vore för tre gånger den summan!” Tårarne kommo er morbror i ögonen, när han fick höra den gamle hedersmannens vänliga svar. Pengarne voro snart här, och att han nu väl behöfde dem, så väl till byggnadsreparationer som till föda öfver vintern både åt folk och boskap här hemma, inser ni väl; men dock har han äfven — och detta är han nu så glad öfver — kunnat samtidigt mätta de fattige som dagligen kommit till hans kök; och detta kommer nog att fortfara hela vintern. Redan kokas här mat hvarje dag i en extra gryta. Det är simpel kost, som bjudes, förstås — men ingen har gått hungrande härifrån. Och sjelf har han tittat ned i köket ibland, och det har då rört mig att se, hur dessa bleka aftärda ansigten strålat upp redan vid hans inträde och hans vänliga “god da’, go vänner”; och sedan hur han gått omkring och delat ut kakor åt änden ena än den andra fattiga gumman ‘att tagas med hem till barnen’; och hur han talat tröstande

och uppmuntrande ord, helst hemtade från den säkra källa, der han sjelf funnit tröst i nöden, såsom om "den börda Gud lägger på men hjälper att draga", "om åkallandet i nödens tid" o. s. v. Och aldrig gick han förbi ett barn utan att klappa det på hufvudet eller smeka dess lilla bleka kind — det var som en välsignelse. Ja, nog har han sökt att trösta och hjälpa efter bästa förmåga, men, mina kära vänner, ni kan ej tro, hur han sjelf varit nedtryckt af all denna nöd, som han endast i ringa mån kunnat lindra. Men så kom nu till julen en liten ljusning, det der oväntade understödet, som ni kanske hört talas om, behållningen af en välgörenhetstillställning i —g; det var betydligt öfver tusen kronor, och för en del har han redan köpt mjöl, ärter, potatis och bränsle och delat ut till de mest lidande, så att nu till helgen kokas och bakas i mången fattig stuga, der man blott väntat en jul af hunger och köld, och" . . .

* * *

"Tyst! hva' va' dä'?" ropade nu Olof, hastigt stannande i sin promenad. "Jag tyckte jag hörde bjellror." — Alla sutto tysta. — "Ja, nu hör jag dem igen."

"Och jag också," utropade Elsa gladt, "det är säkert Albert och Anna," och dermed kastade hon en schal öfver sig och skyndade ut.

"Eller också farbror Sven," tillfogade Olof och rusade efter, följd af notarien.

Moster Maja och magistern stannade qvar i soffan, men icke heller de länge, ty snart hörde de ett tungt trampande och muntra röster i förstugan: dörren till salen utanför öppnades, det glada sorlet fylde rummet derute — och äfven de skyndade ut.

Der stod vid dörren en tjock gubbe med glasögon och mustacher, klädd i vargskinnspels, och höll just på

att linda af sig det långa hemstickade resskärpet, omgifven af Olof, notarien och Elsa, som under skratt och välkomstrop kringklappade honom.

“Ur vägen ungar! Ä' ni tokiga? Låt mig få af pelsen och helsa på moster Maja,” sade han pustande och knuffade ifrån sig de s. k. “ungarne”.

Moster Maja lät honom icke vänta, tills han fått pelsen af sig. Både hon och magistern skyndade nu fram och helsade honom lika lifligt som de andra.

“Välkommen, käre Sven,” sade hon. “Jaså, du goade dej till och kom till slut. — Nå,” tillade hon skälmaktigt, “hur trufdes du på Mellerud?”

“Tyst, Maja! inte ett ord om Mellerud!” sade gubben, en smula skamsen och med låtsad förargelse. Olof och Elsa brusto i skratt, och magistern och notarien sågo frågande på moster Maja.

“Ni ska få veta sedan,” sade hon leende.

Gubben hade nu hjälpts af med pelsen och fördes i triumf in i förmaket och till det beqvämaste soffhörnet, der han lät sin runda korpus sjunka ned med ett pustande “håj!”, som tydligen betydde “så är jag nu ändtligen framme.”

Vi torde nu böra föreställa honom äfven för andra än slägten. Den med sådant jubel helsade är prostens svåger, den lille runde patron Sven Wågman från Wermland, eller som han gemenligen kallas inom slägten och äfven ofta utom den, “farbror Sven”. Han var sedan många år enkling och bodde ensam på sin gård eller rättare i sin lilla stuga på Wermlands Näs. Farbror Sven var “det glada lynnet” inom slägten och roade alla med sina lustiga infall och sitt outtömliga förråd på historier; och hans infall liksom hans historier voro, det må tilläggas, af det oskyldiga slag som roade alla och sårade ingen. Vid slägmöten ansågs han vara outhärlig och i all synnerhet om jularne — ty hvem

skulle läsa upp utanskriften på julklapparne, om inte han? Hvem improvisera rim, när sådana fattades på paketerne, om inte han? Hvem skulle öfverhufvud vid alla lofliga tillfällen hålla målron vid makt — om inte farbror Sven?

Och ännu en sak: farbror Svens lynne hade den förtjensten, som inte är alla lynnen gifvet, att vara lika underhållande, när det var dåligt, som när det var godt. Också var det, liksom i allmänhet s. k. "glada lynnen", en smula ombytligt; ja, den minsta obetydlighet — till och med en liten skiftning i väderleken — kunde förändra det; och detta senare så mycket hellre som farbror Svens ben "spådde väder", d. v. s. alltid värkte en smula före nederbörd. Hans lynne var alltså sjelft som en skiftande väderlek — men, såsom sagdt, vare sig det var godt eller dåligt, hade det alltid den förunderliga egenskapen att försätta andra i godt. Och detta var den egentligen märkvärdiga sidan hos farbror Sven. Hans sorg var nemligen lika naiv som ett barns och försvann lika lätt som hos någon af de af fru Lenngren besjungna "pojkarne"; hans förargelse, ja, den bestod egentligen deri, att han var detsamma som små barn bruka vara — en smula "stygg", och mycket snart blef "snäll" igen. Hans fantasi var af den lifligaste art och spelade honom ofta spratt, och hans känsla var så varm och lättrörlig, att han ofta gret när han hörde sång och musik, ja, äfven enbart pianomusik, såsom t. ex. Mendelssohns "Lieder ohne Worte", men i all synnerhet Thekla Badarzewskas "En jungfrus bön", som Elsa alltid fick spela för honom om jularne. Då nästan storgret han. — Sin svåger beundrade och älskade han hjertligt och talade aldrig om honom utan rörelse, men hade för resten lika mycken respekt för honom som någon af systersönerne någonsin haft — skoltiden inberäknadt.

Nu satt han der skinande i soffhörnet och skulle just börja berätta om sin resa, då prostens steg hördes i trappan. Med sin ungdomliga rörlighet, aldrig förminskad af korpulensen och sin varma kärlek för sin svåger, skyndade farbror Sven genast ut för att möta och helsa honom redan i salsdörren.

Medan sålunda de båda gubbarne stannade en stund ute i salen, hjertligt helsande och samtalande, passade moster Maja på och meddelade magistern och notarien sammanhanget med Mellerudshistorien.

Farbror Sven hade skrivit från Wermland till prosten och frågat, om han vore välkommen lite tidigare än vanligt; han vore ledig att infinna sig några dagar före jul. Härpå hade prosten svarat efter samråd med moster Maja, att farbror Sven visserligen vore välkommen, men att han fruktade det ej skulle bli treffigt för honom att komma midt i julstöket, då alla i prestgården voro upptagna af arbete. Af detta svar hade farbror Svens känsliga sinne pikerats; men då han vid brevets ankomst redan varit på afskedsvisit hos sina grannar och för dem bestämdt uppgifvit dagen för sin afresa, så hade han "skämts att ej fara" och "af ren ambition" anträdt färden på utsatt dag. Han hade då rest ända till gästgifvaregården Mellerud, två mil från B. prestgård; men der lade han sig i vinterqvarter, "då han ej ville genera dem i prestgården, der han ej var välkommen". Emellertid blef tiden honom för lång och gästgifvarens ständiga sällskap något enformigt, hvarföre han en vacker dag skref ett bref till prosten, innehållande, jemte en redogörelse för resan och det grannliga i hans handlingssätt, följande rader: "och som det nu börjar bli förbistradt långsamt här på Mellerud tillsammans med gästgifvaren, får jag härmed vänligen anhålla, att du skickar mig någon underhållande *lektyr* för de återstående dagarne." Brevet, som ankommit på qvällen

tredje dagen före jul, hade väckt allmän munterhet, sade moster Maja. Prosten hade skrattande tillsagt drängen Nils, som just var i köket, att genast följande morgon fara och hemta patron Wågman, och nu var han här — men ville ej höra talas om Mellerud.

Magistern och notarien voro mycket roade af historien, och när nu farbror Sven kom in, kunde de ej låta bli att häntyda på Mellerud och "lektyren". Detta besvarades i början med ett buttert "Har nu moster Maja sqvallrat igen?" men snart narrade de honom sjelf att skratta åt alltihop, och sedan var han i briljant lynne hela qvällen.

Prosten hade emellertid efter mötet med farbror Sven återigen gått upp på sitt arbetsrum. Klockan var nu sju och sedan ungefär en half timme förgått under angenämt samtal, och många historier af farbror Sven, hörde man åter prostens steg i trappan — en och annan gammal prestgårdstrappa knarrar rätt dugtigt och den på B. icke minst — och denna gången tycktes hans steg mera brådskande än förut; och när nu alla lyssnade förnams samtidigt ett lifligt pinglande af bjellror, såsom af flera slädar; och det blef allmän uppståndelse igen

"Nu äro de andra här allesamman," ropade Olof, och alla skyndade att lemna farbror Sven midt i en af hans bästa historier om den bekante postmästaren E—n i Åmål. Moster Maja dröjde dock qvar hos honom, och om ett ögonblick gingo de begge tillsammans ut i salen för att der invänta de ankommande, farbror Sven mumlande på vägen med glad resignation: "Strunt i postmästaren, dä' här ä' allt roligare."

"Isynnerhet som det inte är första gången du berättar den der historien, Sven lille," sade moster Maja leende.

Elsa och de unga männen hade emellertid skyndat ut genom förstugan, som nu var festligt upplyst med en från taket nedhängande lykta med tjock talgdank af

moster Majas välkända fabrik; och just när de kommo ut på trappan, stannade trenne slädar nedanför och genast vexlades glada helsningsrop, och man sprang från släde till släde och välkomnade de resande innan de ens öppnat fotsacken. Prosten sjelf hjälpte vid den främsta släden lilla fru Anna ur slädfällen.

Snart voro alla inne i salen, och medan de resande här omfamnas och klappas af moster Maja och farbror Sven och under allmänt glädjesurr taga af sig det ena ytterplagget efter det andra, till dess de börja antaga en allt mer mensklig gestalt, begagna vi tillfället att föreställa dem för våra läsare. Alltså: häradshöfding Albert Norberg från G. — fru Anna Norberg, hans hustru — grosshandlare Petter Norberg från Stockholm — medicine doktor Frans Svensson från Stockholm. Norbergarne äro långa och mörka, doktorn kortare och ljusare, fru Anna liten och nätt. Herrskapet Norbergs äro nygifva. Som man redan torde ha gissat, äro de båda Norbergarne söner till Moster Maja, och doktor Svensson broder till magistern och Olof — och alltså alla de tre nykomna herrarne systersöner till prosten.

Att prosten nu icke vidare ämnade lemna sällskapet för aftonen, syntes klart af hans yttre. Han bar en svart rock, hakan var slät och peruken kammad — så att den till och med krusade sig en smula kokett framåt öronen — och sjelfva fårorna på hans ansigte tycktes ej vara så djupa som förut.

“Nå ä’ vi nu alla församlade!” utbrast han gladt, när hela hopen inträdt i förmaket, “välkomna då hit alla mina pojkar!”, och dermed utbredde han armarne och såg på en gång så hjerteglad och skälmaktig ut, som om han sjelf varit en pojke.

På ögonblicket skyndade de sex systersönerna fram till prosten och trängde sig famnande omkring honom på alla sidor, bildande en tät klunga, i hvars midt hans

eget högburna, ärevördiga hufvud höjde sig med ett skalkaktigt leende, under det han med sina starka armar gladt tryckte till sig så många han kunde.

Den täta kretsen kring prosten var naturligtvis blott en scen af några ögonblick, men innan den hunnit upplösas, ropade med rörd stämma farbror Sven, hvars känsliga sinne anslagits: "Ur vägen, pojkar, jag vill vara med", och han skulle just tränga sig fram genom klungan, då han fick en annan idé och ropade:

"Kom Maja, kom Elsa och Anna! — goddag, lilla mamsell Ingrid, kom med hon också — och pastorn med" — detta sista åt en ung svartklädd man, som i detsamma långsamt inträdde — "och gamla Lisa hör ju också hit, ställ ifrån sig brickan hon, och kom bara — se så, nu alla man i ring!", och härmed slöts en stor ring kring gruppen i midten, och farbror Sven utropade i festlig ton: "Och härmed förklarar jag släktmötet på B. högtidligen och i laga form öppnadt."

"Nog nu din upptågsmakare", sade prosten halft leende, halft allvarligt, "jag ville bara helsa ordentligt på mina gossar"; och dermed var gruppen upplöst och man spridde sig i rummen.

Låt oss blott tillägga, att de hade goda skäl, dessa unga män, att omfamna sin morbror. Genom hans faderliga stöd hade de alla hjälpts fram i världen, ända från skolåren, och hans älskeliga, nu affidna, hustru Gustafva hade härvid med råd och dåd stått vid hans sida.

"Hade nu Gustafva lefvat!" sade han sakta till sin syster, vid hvars sida han slagit sig ner i soffan.

Moster Maja nickade ett tyst svar och tryckte broderns hand.

* * *

Som vi märkte af farbror Svens rop hade sällskapet nyss ökats med tvenne personer. Den ena var Ingrid, dotter till en fattig komminister med stor barnskara i en af grannsocknarne, och som prosten därför ansett outhärlig som moster Majas hjälpreda i hushållet. Hon hade vid Lisas sida varit sysselsatt med ett och annat i köksdepartementet och kom nu först in; den andra var Pastor Zeller, adjunkten, som hittills suttit på sitt rum i flygeln, förmodligen sysselsatt med något predikoarbete.

En uppmärksam iakttagare skulle ha märkt — och vi ha skäl att antaga, att farbror Sven verkligen gjorde det — att en lätt rodnad flög öfver Elsas kinder i det samma adjunkten inträdde, och att dennes blick efter ett hastigt irrande eller rättare sökande stannade med ett varmt uttryck på henne, der hon med nedslagna ögon satt i soffan, just ögonblicket innan farbror Sven ropade henne upp i ringen.

Alltså ha vi nu äfven fått en smula kärlek med i den här historien, och det kan ju vara bra, ty man tycker väl inte det är en *riktig* historia om det inte är något af den sorten också — men *lite* är det. För resten är det "riktigt sannt" och inte något poetiskt påhitt: adjunkten Agaton Zeller tyckte verkligen om mamsell Elsa Norberg, och vi äro alldeles vissa att hans tycke var besvaradt. Vi beklaga endast, att vi ej äro i tillfälle att följa den vidare utvecklingen, ty det blef denna jul ingen förklaring af; och alltså ha vi ingen romantiskt flammande dialog, ja, inte ens så mycket som ett "o"! eller "ack"! att bjuda på. Till stor saknad för alla svärmiska hjertan förkunna vi detta.

"Nå, fick di hvarandra? fick di hvarandra?" så mycket kan väl författaren tala om i alla fall, menar man. Ja väl — "*di fick hvarandra verkligen*" — alltså samma intressanta casus i denna lilla historia på en sida som i den tjockaste roman och i den mest spännande

följetong; och vi kunna gerna, medan vi hålla på, tala om ännu mer, vi kunna följa dem utöfver bröllopet, hvilket inte så ofta sker äfven i de allra digraste böcker, och meddela i förtroende, att de nu äro sedan många år gifta någonstädes i landsorten, och om vi få tro vissa annonser, undertecknade Agaton och Elsa Zeller, på första sidan af Dagbladet, lyckliga föräldrar till snälla barn. Mera kan inte författaren meddela, ty längre har han inte varit med, och det kan också vara nog.

Vi återgå till berättelsen.

“Låt oss nu få lite musik, Elsa lilla,” ropade farbror Sven, när théet druckits, “t. ex. En jungfrus bön af Thekla Badarzewska, — eller ock,” tillade han efter något funderande, då han såg Elsa dra på munnen, “eller ock kunna ju Elsa och pastorn spela ett *à quatre mains*.”

Adjunkten Zeller var en skicklig pianist och brukade stundom spela “*à quatre mains*” med Elsa.

Efter något krus och en smula bryderi satte de sig till pianot: farbror Sven tog plats i närheten, och så spelade de *ouvertyren* till “Den stumma” med mycket lif och god sammanhållning — men Elsa blef inte litet förlägen, när farbror Sven, som nickat och vaggat belåten hela tiden, utropade med en viss patos, när de slutat:

“Elsa och Pastorn spela då tillsammans som *ett hjerta* och *en själ*.”

“Hur spelar ett hjerta, farbror Sven?” frågade doktorn något torrt och anatomiskt, och liksom för att hjälpa kusin Elsa.

“Ja, fråga pastorn”, svarade farbror Sven gladt, “han vet det bestämdt” — och nu blef Elsa ännu mer förlägen; men prosten kom till hennes hjälp och slog bort saken genom att ropa till magistern:

“Nå, Per, gå nu fram och sjung något af Geijer för oss.”

Prosten tyckte mycket om sång, men älskade på detta område som på andra mest det enkla, och Geijer med sin manligt enkla och dock högstämnda sång, var just i hans smak. Prosten hade ock i sina yngre dagar sett och hört Geijer i Upsala och lifligt anslagits af hela hans personlighet. Äfven Josephsons vackra sånger tyckte han mycket om, och han hade till och med gjort den älsklige tonsättarens personliga bekantskap, då denne för tio år sedan på en af sina sommarfärder gästade en dag i hans förra prestgård B-skog uppe i Wermland.

Magistern sjöng med Elsas accompagnemang Geijers "Ensam i bräcklig farkost" och "Blida böljor" och en af Josephsons "Gamle klockarens visor", samt slutligen en sång, hvars ord nästan klingade som om beskrifvits för prostens eget hem, nemligen Geijers vackra:

Jag vet en helsning mera kär,
 Än, Verld, hvad du kan ge:
 Den heter frid, Guds frid det är,
 Och derom vill jag be.
 Kom då o frid! dröj i mitt tjäll,
 Blif bästa, bästa gästen min,
 Ty dagen skrider, det blir qväll,
 Och natten bryter in.

"Det är en vacker sång, sådana vill jag höra fler under julen," sade prostens, som lyssnat med uppmärksamhet, — "och nu, syster Maja, är det din tur att bjuda oss på något af annan art. Är gröten färdig?"

"Gröten? — kära bror, tycker du vi skulle ha gröt i dag, när vi ha fått så kärt främmande. Ingrid lilla, se efter, om maten är framsatt."

Jo, det var den, och nu tågade hela sällskapet ut, och man läste till bords. Gamla Lisa hade tydligen på moster Majas order gjort sitt bästa — ja, så pass, att prostens anmärkte, icke utan allvar, att det var en synd

att bulla upp på detta sätt under nödåret. "Gryngröt och mjölk hade varit alldeles tillräckligt."

"Ja, men vi ha ju inte våra gossar hos oss mer än en gång om året, och de ha rest långt i dag, och så är det ju jul," urskuldade sig moster Maja; och dervid fick det bero.

Bland annat godt på bordet förekom äfven moster Majas präktiga press-sylta, som isynnerhet farbror Sven gjorde all heder åt.

"Nå, julölet, Maja, hvar har du det?" påminde farbror Sven efter en af sina större gaffelbitar.

"Det kommer ej fram, förr än vi doppa i grytan i morgon," svarade hon.

En liten stund efter måltiden kallades allt folket in, ty aftonbön skulle hållas. Elsa hade lagt fram psalmböcker. Man placerade sig kring väggarne, dels inne i förmaket dels ute i matsalen. Prosten satte sig vid dörren mellan de båda rummen.

"Inte är väl allt detta morbrors folk?" hviskade magistern till moster Maja.

"Nej, några äro fattiga, som varit inne i köket och fått mat. Han vill, att äfven främmande, som tillfälligtvis äro i köket, inbjudas till aftonbönen."

En psalm ständes opp, och prostens egen röst höjde sig ledande, till dess sången hunnit svälla ut till mera själfständighet — då höll han basen. Det var en rätt kraftig kör af mans- och qvinnoröster och den brusade allt starkare fram under det låga taket. De akademiska systersönerna och den stockholmske grosshandlarn tycktes litet ovana vid denna allvarliga afslutning af dagen, som de ej varit med om, sedan de sist voro i prestgården, men de togo sitt parti och sjöngo med — och vi tro, att det gjorde dem godt. De kände, att här var en annan andlig luft än den de annars lefde i. En fläkt af den Guds

frid, som kallats den "bästa gästen", låg tydligen öfver denna lilla församling, och när den gamle prosten läste betraktelsen och avslutade med en kort och hjertlig bön, gjorde de bildade unge männen måhända vissa motsträfviga inre betraktelser å sin sida, men kunde dock ej alldeles bjuda den religiösa stämningen spetsen; och när slutpsalmen sjöngs, for denna stämning som en mäktig svallvåg genom rummet och genom deras egna hjertan — minnet af dylika stunder långt tillbaka i deras tidigare ungdom under den vördnadsvärde morbroderns ledning blandade sig kanske ock dermed — och de sjöngo med allt högre och högre, till dess både juristen och filosofen började rent ut se en liten smula besynnerliga och dimmiga ut i ögonen.

Efter andaktsstundens slut tog prosten hvar och en af tjenarne och de främmande fattige i hand med ett hjertligt godnatt och här och der ett litet vänligt ord på köpet. När de alla gått, sade han vänd till syster-sönerna:

"Det var roligt höra, att ni ej alldeles glömt bort de gamla psalmerna. Hädanefter kan ju du, Per, slå dig ner vid Elsas sida vid pianot och tjenstgöra som klockare. Och nu godnatt med er — jag är qvällsömnig, och I kunnen också vara trötta."

Häradshöfdingen och hans unga hustru fingo bo en trappa upp i prostens gamla sängkammare. I den lilla flygelbyggnaden var det bäddadt i två sammanhängande smårum åt alla ungarlarne och farbror Sven, och de förfogade sig nu dit. Der var som en liten kasern. Länge dröjde det, innan de alla somnade; ty många gamla minnen från barndomstiden skulle kollationeras; och farbror Sven hade äfven åtskilligt att förtälja, ibland annat slutet af sin historia om postmästare E—n. Slutligen, strax sedan man hört honom beklaga sig, att sängen var för smal — hvori han kanske icke hade så orätt — hörde

man hans snarkningar; och den som råkar känna till dem, förstår lätt, att allt samtal sedan var för de andra omöjligt. Det återstod blott att bjuda hvarandra *godnatt*.

2. Julaftonen.

“Go’ morron! go’ morron! hur står det till med alla mina sjusofvare?” voro de första ord, som bröto tystnaden nere i flygeln på julafton. Det var prosten sjelf, som med detta rop, utbasunadt med hela hans kraftiga stämman, steg in genom dörren klockan half åtta på morgonen, då alla ännu lågo och drogo sig med undantag af “spektorn,” som redan var utgången.

“Go’ mor’on, morbror!” ljöd det sömniga svaret från systersönerna rundt omkring, och “go’ mo’ron, Petrus!” från farbror Sven; och härvid gäspades på alla håll och man sträckte sig, så beqvämt de små smala prestgårdssängarne medgåfvo.

Präktiga brasor flammade och sprakade i kakelugnarne och kastade ett bredt eldsken framåt golvet och en skimrande reflex på de nyblankade stöflarne, som kammarpigan Stina en half timma förut hemtat, och som nu stodo ordnade vid stolarne. Stina hade varit så tyst som en katt, men man hade hört henne tassa, och man hade sett hennes mörka figur afteckna sig mot eldskenet, när hon knäböjande tände brasan — och sedan dess hade man hela tiden befunnit sig i detta dåsiga halfvakna tillstånd, som så behagligt stämmer med det drömmande skenet från en nytänd morgonbrasa, och som kanske aldrig kännes behagligare än i ett litet hemtrefligt gästrum på landet.

Det var denna halfdrömmande morgonstämning, som afbröts genom prostens inträde och kraftiga “go’ morron”,

— och det blef nu mer eller mindre märkbara lifsyttningar i alla sängar. Prosten stötte eldgaffeln i brasorna, så att de flammade lustigt upp, strök vidare eld på en tändsticka och tände ett ljus i hvardera rummet för att ytterligare sätta lif i spelet, och skulle just aflägsna sig igen, då han tillropades af doktorn:

“Nej, kom nu, morbror, och slå sig ner en stund hos oss! Morbror har väl som vanligt varit uppe se'n klockan fyra och läst och skrifvit, och då kan han behöfva hvila sig och språka en smula nu.“

“Åh! i dag har jag sofvit ut till klockan fem, jag kom sent i säng — men nog kan jag sällskapa en liten stund med er i alla fall, tills ni blir bättre mornade,“ och dermed vände prosten leende tillbaka och satte sig på sängkanten hos doktorn.

Så var det alla jular: när prosten kom ner i flygeln, så hade han “råkat i ett humlebo“, han blef alltid qvarhållen; och gamla minnen från hem och skola och gamla historier dukades upp, och äfven åtskilliga nya; och det var en glädje, när man kunde få honom att med ett godmodigt leende lyssna, ja, kanske sjelf berättas något.

Så äfven nu. Prosten hade icke setat länge förrän man var i full fart med hågkomster och historier, och än från en säng, än från en annan ljödo i allt lifvigare följd dessa “mins ni“, mins ni“, hvarmed de flesta historier började; den ena framkallade den andra, och hjertliga skratt eller en allvarlig tystnad följde efter omständigheterna på hvar och en.

Under det man så samtalade, kom äfven Olof in och utropade genast, sedan morgonhelsningar vexlats:

“Nå, hur mår farbror Sven i dag? Nu behöfver farbror åtminstone inte frukta, att något fönster stått oppe i natt, och resa hem i förskräckelsen, såsom han gjorde i somras?“

“Hva' va' dä? hva' va' dä?” frågade doktorn och grosshandlarn på en gång. “Berätta, Olof!”

Vi interfoliera här att, då i det föregående nämndes, att farbror Sven hade mycken respekt för prosten, glömde vi tillägga, att han äfven hade respekt för mycket annat här i verlden, som såg honom allvarligt ut; och hit bör särskildt räknas allt hvad han kallade “tillbud“, såsom tillbud till vältning i utförsbackar, tillbud till åskväder och till eldsvåda, men framför allt hvarje tillbud till förkylning. Dock var han, om vi få tro honom sjelf, i intet af dessa fall *rädd* utan hade blott “det förståndet att inse faran“.

“Berätta, Olof!” ropades nu från alla håll.

“Bara jag törs för farbror Sven,” sade Olof skratande.

“Gå på du!” muttrade farbror Sven resignerad, “men håll dej till sanningen, pojke! Ingen skarfnig!”

“Jo, det var som så,” började Olof, “att när farbror Sven var hos oss på ett litet besök i somras och bodde här nere hos mig i flygeln, så fann jag honom en morgon som vanligt vid det briljantaste lynne och språkade gladt med honom vid sängen, innan jag gick ut till mina göromål; men se'n, när jag kom igen om en stund, så kan ni tänka er min förvåning, när jag fick se min nyss så glade farbror Sven sitta och pusta på sängkanten alldeles olycklig och glåmig, — — —“

“Åh hut, pojke, *glåmig* kan du vara sjelf,” afbröt farbror Sven.

“Och när jag frågade, hur det var fatt,” fortsatte Olof skattande, “så svarade han med matt stämma: ‘fönstret der borta har stått oppe i natt; jag upptäckte det när jag drog upp gardin’. — ‘Känner farbror sej sjuk då,’ frågade jag. — ‘Inte ännu,’ svarade han allt mattare och i brutna meningar, ‘men naturligtvis *blir* jag det — — och som här inte fins läkare på flera mil, så — så —

är det enda förnuftiga, — — att jag reser till Åmål för att komma under ordentlig läkarebehandling — — säg genast till om försättning — — å-håh!”

“Åh, stänka lagom,” högg farbror Sven in förargad, och alla skrattade.

“Som ni förstår,” fortfor Olof, “var det omöjligt både för mej och sedan för morbror att öfvertala honom att stanna och invänta följderna af fönsteröppningen. Hästen sattes för, och under tiden åt farbror Sven en liten resfrukost under dyster tystnad, men med en så strykande aptit, att man kände sig i ej ringa mån lugnad med afseende på hans tillstånd — — —”

“Jag äter af grundsats alltid ordentligt, när jag ska’ ut och resa,” interfolierade farbror Sven med ifver.

“Farbror Sven tog ett allvarligt afsked,” fortsatte Olof, “leddes försigtigt ut till vagnen och satte sig här med ett djupt pustande — som ju var förklarligt nog efter en så bastant frukost. — ’Jag ska’ be doktorn skriva och underrätta er,’ sade han och nickade matt åt oss och afreste. Vid sin ankomst till Åmål, lär han genast ha lagt sig mellan lakan, och skickat efter doktor A. Naturligtvis kunde doktorn inte upptäcka det ringaste fel med honom: farbror Sven blef förargad, han visste bättre besked sjelf och låg qvar i sängen i tre dagar; och när ändå ingen sjukdom ville komma, så lär han äntligen ha rest hem till Näset — en smula flat.”

Alla skrattade åt Olofs historia, men farbror Sven reste sig häftigt upp i sängen och utbröt:

“Nej, det är lögn, jag låg bara *en* eller högst *två* dagar; och för resten bättre förekomma än förekommas. Det var ett styggt tillbud, men för att inse detta, behöfs mera förstånd, än som fallit på er lott, — och nu kan ni berätta en historia om någon annan.”

Skrattet bröt nu ut på nytt från alla sängar, och det så hjertligt, att man till slut fick farbror Sven sjelf att skratta med; och då gjorde han det ännu hjertligare än de andra.

När munterheten något lagt sig, hördes notariens röst från det yttre rummet:

“Eftersom farbror Sven önskar, att vi skulle berätta en historia om någon annan, så ska’ jag berätta något om en viss person, som inte i samma grad som farbror Sven hade det förståndet att inse faran, och det var Per, när han vågade sig i täflan med klockarn i Mangeskog julottan 1858, men blef stukad.”

“Ja, den är bra,” sade farbror Sven förtjust och med tanken på revanche “berätta, berätta! — men omständligt.”

“Nej, nu kan det vara nog med historier,” afbröt prosten, tittande på sin klocka; skynda er nu opp, klockan är half nio, och välkomna efter till frukostbordet;“ och dermed försvann prosten och med honom Olof.

Det hade börjat dagas. Magistern släckte ljusen, drog upp gardinerna och tittade ut. Marken låg bländande hvit af nyfallen snö, den vackraste morgonrodnad glödde öfver skogskanten i söder; och åt vester såg man genom ett fönster i inre rummet den gamla kyrkan med sin höga spira skjuta upp öfver de snöiga träden — en fridfull tafla — och närmast utanför fönstret hoppade i de små nakna körsbärs- och äppleträden sparfvarne och talgoxarne fram och åter och qvittrade i så liflig chorus, att det hördes in genom dubbelfönstren — ja, en liten sparf flög till och med för ett ögonblick fram till fönsterkarmen, lade hufvudet på sned och tittade in på magistern, der han stod i sin lätta nattdrägt, försjunken i dessa vinter-betraktelser.

Det hade emellertid blifvit allmän rörelse i den lilla kasernen och en liflig verksamhet vid alla tvätffat, af

hvilka åtminstone ett par voro placerade på trästolar; och ur öppnade kappsäckar och nattsäckar, i hvilka julklappspaketer här och der framskymtade, togos upp hvarjehanda toalett-tillbehör, rakdon, skjortor, kragar och kläder och lades öfver högt och lågt, så att det hela snart presenterade detta outgrundliga virrvarr, som är kännetecknande för kasernlif och slägtmöten — i morgonstunden.

Vid niotiden voro magistern och grosshandlarn färdiga och lemnade de öfriga för att gå upp till frukostbordet i stora byggningen. Komna halfvägs uppför gården, stannade de dock för ett ögonblick och sågo sig förtjusta omkring. Det var en herrlig morgon och himmelen alldeles klar. Solen var just i sin uppgång och kastade det vackraste ljus öfver vinterlandskapet. Den stora slätten, som skymtade fram mellan byggnader och trädgrupper, låg hvit och glänsande så långt ögat kunde se, med små gårdar här och der, från hvilka röken i blågrå solbelysta molnpelare steg rakt upp mot den klara himlen; och de enda ljud som hördes vidt omkring var den bortdöende klangen af bjellror långt borta på slätten, och ett enstaka hundskall från en aflägsen gård. Vid horisonten i norr sken skogskanten som af guld, och i förgrunden framtröllade det nyvaknade solljuset tusentals glittrande diamanter på de snöiga träden kring kyrkan och i den lilla trädgården, ja, på sjelfva marken. Äfven snön på kyrkotaket glänste i ett lätt rosenskimmer och hela det gamla ärevördiga templet, vackert i sin landtliga enkelhet och enslighet, stod med tornspira och allt liksom i ett förklaradt ljus bland de nakna gamla träden. Vackrare kunde ej det jordiska ljuset, det som solen skänker vår jord, fira sin återkomst och tillväxt midt i den mörka vintertiden, och vackrare kunde ej det himmelska ljusets fest, den signade julen, i denna lilla undangömda vrå af verlden heltas af himmel och jord.

Magistern och grosshandlarn stodo för ett ögonblick försänkta i stum betraktelse: det var som om hela naturen hade tillropat dem "god jul!" "god jul!".

Och "god jul!" qvittrade också de små sparfvarne, som just nu med lif och lust spisade sin julfrukost i en sädeskärfve, hvilken var fästad på en hög stång nära gafveln af flygelbyggnaden. Olof stod på ett litet afstånd derifrån bland äppleträden, för att se hur de kalasade. Stången med kärfven hade tydligen varit hans morgonarbete.

Magistern skulle just tillropa honom, då en klar qvinnoröst hördes från stora trappan:

"Godmorgon Petter, godmorgon Per! stå inte och förkyl er derute på gården. Kom in, kom in! Frukosten står redan på bordet."

De vände sig om. Med en schal kastad öfver axlarna stod Elsa på trappan, såg bort emot dem och skygde med handen mot solen. De besvarade gladt hennes helsning och styrde kosan mot trappan: och deras blick hvilade härvid med välbehag på den treffliga öfverbygda förstuguqvisten och på hela den gamla prestgården, som de nu först återsågo vid dagsljus. Det var en stor rödmålad tvåvåningsbyggnad med hvita fönsterkarmar och grått skiffertak, såsom de flesta prestgårdar på Dal. Prostens fönster på gafveln i öfre våningen lyste i solskenet; och i ett af hörnfönstren på nedre botten, dit magistern nu händelsevis kastade blicken, lyste något annat, nemligen moster Majas vänliga anlete, som nickade ett gladt god morgon!

De hade emellertid ej hunnit mer än halfvägs till trappan, då de hörde glada flöjttoner bakom sig och vände sig om. Der kom farbror Sven med hatten kokett på sned, högtidligt uttågande från flygeln och blåsande, allt hvad tygena höll, en drillande festmarsch, så att sparfvar och talgoxar flögo åt alla håll; och efter honom marscherade arm i

arm notarien och doktorn. Farbror Sven var en skicklig flöjtblåsare och försummade aldrig att ta med sig lådan med den gula buxbomsflöjten, när han reste på släktbesök, synnerligen om jularne; och förmodligen hade notarien, som var särskildt road af farbror Sven, nu öfvertalat honom att ta fram den och genom en festlig, klart ljudande marsch tillkännagifva för vederbörande, att alla man i kasernen nu voro vakna och tågade upp till frukostbordet. Magistern och grosshandlarn inväntade dem och slöto sig till festtåget, och äfven Olof skyndade fram från sin plats vid sädeskärfven, hvarifrån farbror Sven blåst bort alla hans sparfvar, och ryckte in i ledet.

På trappan stodo nu vid Elsas sida häradshöfdingen och hans unga fru och mamsell Ingrid, alla hjertligt roade af den anryckande garnisonen; och prosten sjelf, som i detsamma kom ned från sitt rum, gick ut på trappan och helsade dem med ett leende och sitt lakoniska: "din gamle upptågsmakare" åt farbror Sven, hvarvid denne genast upphörde med blåsningen liksom lite skamsen, och hans ansigte från full flöjtblåsnings-grimas i ett nu fick ett mycket allvarligt utseende, en mimikförändring så öfverraskande rolig, att alla åskådarne på förstubron brusto i skratt och prosten utropade godmodigt: "blås på du, Sven, det är så godt som en frukost-ringning". Farbror Sven tog genast upp flöjten och grimasen igen och fortsatte tappert, men när han skulle gå uppför trappan, förklarade han, att han "inte hade något väder kvar"; och det var inte så underligt, då han med sin starka korpulens gått i rask marsch, blåsande af alla krafter, och dertill, för att förekomma hvarje tillbud till förkylning, bar öfver den tjocka öfverrocken en tung fotsid fårskinnspels, af honom sjelf kallad "lilla slängkappan", — men det hjälpte inte, uppe på trappan måste han återtaga blåsningen igen, och allesammans, prosten inberäknad, tågade nu vid tonerna af hans glada flöjt i marschtakt in i matsalen.

I förstugan var golvet beströdt med friskt enris som spred en behaglig doft; och lingonriset på gardinerna i matsalen såg i dag ännu festligare ut än vid ljusskenet i går.

“Innan vi läsa till bords,” sade moster Maja, sedan alla gladt helsat henne, “så kan ni just göra en liten titt med mig in i förmaket,” och härvid såg hon så hemlighetsfull ut, att alla nyfiket följde henne, när hon sjelf gick i spetsen.

Man märkte i första ögonblicket ingenting, men moster Maja pekade åt fonden af rummet, och här såg man nu framme vid fönstret ett festligt anordnad bord med hvit duk.

“Se här äro edra julhögar,” sade moster Maja leende; “hvar och en har sin, alldeles som i er barndom.”

På bordet stodo uppställda i halfcirkelform en rad af julhögar, der hvarken “vörtebullarne” eller “julku-sarne” med russin i alla fyra hörnen eller någon af de öfriga från barndomen välbekanta julkakorna saknades; ja, till och med pepparkaksdjur med bladguld på hornen — moster Maja upplyste, att det var bockar — stodo lutade mot hvarje hög; och öfverst på de stora pepparkakorna i toppen var egarnes namn anbragt i sockerskrift, så att hvar och en kunde känna igen sin hög. Framför hvarje julhög stod ett ljus i metallstake, och midt i halfcirkeln ett stort grenljus — intet ännu tändt, väl till förståendes.

Kanske skulle häradshöfdingens kamrater i rådhuset, doktors i läkareföreningen och magisterns i skolkollegium o. s. v. brustit ut i skratt vid åsynen af dessa julhögar, men moster Majas “gossar” helsade med glad öfverraskning hvarje påminnelse från sin barndoms jul och tackade henne så hjertligt, att hon fick tårarne i ögonen. För resten läto sig herrarne sedermera under helgens lopp de goda kakorna väl smaka. Ja vi

tro, att magistern redan före tredjedagjul hade ätit upp icke blott sin hög utan äfven en god del af doktors, hvarpå doktorn å sin sida hämnades genom att äta af grosshandlarns o. s. v. så att en verklig socialism började rasa på julbordet. Det lilla, som efter allt detta blef öfver, bars ut i köket och hamnade i de fattigas påsar.

Innan man återvände till frukostbordet, kastades äfven en blick på julgranen, som stod i ett af hörnen; och om man nu skulle undra, att julgranen fick stå inne i sjelfva förmaket, så må påminnas, att i prestgårdsförmaket fanns ingen brysselmatta att förstöra, utan endast en smal hemmaväfd trasmatta, billig men snygg, löpande från salsdörren snedt öfver till moster Majas rum innanför.

“Granen skall klädas af Olof och mig på förmiddagen, medan ni andra lägger in edra julklappar,” upplyste Elsa.

Pastor Zeller hade nu kommit in och slutit sig till sällskapet.

“Om du ber pastorn vackert, Elsa lilla, så kanske han hjälper till också,” sade farbror Sven.

“Jag har inte tid,” sade pastorn hastigt.

“Inte ens att hänga ett aldrig så litet sockerhjerta på grön qvist?” frågade farbror Sven.

“Kaffet kallnar,” manade Elsa och ryckte farbror Sven i rocken.

“Men inte *hans* hjerta, Elsa lilla,” hviskade den oförfäddade gubben i Elsas öra, bjöd henne siratligt armen och vandrade raskt ut till kaffebordet. De andra följde efter i oordnad flock.

* * *

Efter frukosten gjorde prosten med sina gäster — farbror Sven undantagen, som stannade hemma hos fruntimmerna — en liten promenad i den sköna vinterluften.

Först gick man på magistrernas begäran och besåg brandstället och de gjorda byggnadsreparationerna och styrde härpå kosan utåt vägen förbi kyrkan och skolhuset ända bort till Lillebyn, men här vände man om, ty prosten hade att göra, och för de andra var det också tid att tänka på alla julklappar, som skulle slås in och förses med utanskrifter, kanske med vers. Detta var ett viktigt göromål — och om en liten stund var man i full verksamhet härmed nere i flygeln, så att atmosfären i de små rummen snart var alldeles mättad med oset af lack och brändt segelgarn.

Magistern och Olof pinade sina hjernor för att skriva julklappsvers, och som den förre var släktens egentlige familjepoet och namnsdagsrimmare, så sändes äfven då och då ned något paket från fruntimmerna med anhållan att få rim på dem. Det var penntorkare, anti-makassar, hals- och förkläden och vantar m. m. och magistrern rimmade och rimmade i sitt anletes svett på "orka" och "torka", "Elsa och helsa", "kläder" och "kyligt väder" o. s. v., till dess äntligen vid ett-tiden den hederliga Stina kom och befriade honom genom att ropa i dörren "Harrarna skulle komma opp å' doppa i gryta".

Alla gingo nu upp. Inkomna i förstugan, ville de styra kosan mot köksdörren, men Stina motade dem och visade dem till matsalen. Der stod ett rikt dukadt bord med fläskmat i alla former, refbensspjell, grisfötter, skinka, fläskkorf (moster Majas förträffliga hemmagjorda fläskkorf, lika väl anskrifven hos farbror Sven som hennes pressylta), vidare uppskuret färskt vörte- och hvetebröd; och så på köpet stod den stora silfverkannan med skummande hembrygdt julöl och skimrade så blank vid ena bordsändan. På ett litet sidobord såg man en rykande kittel på en jernplåt. Det var tydligen grytan, der man skulle doppa.

Trots denna feta och rikliga festanrättning, tycktes dock moster Majas gäster vara något besvikna i sin väntan, och magistern, som alltid var färdig att uttrycka sina känslor, sade rent ut:

“Men hvarför få vi inte på äkta gammalt julvis doppa i köket?”

“Det har sina särskilda orsaker denna gång,” svarade moster Maja, “och är du nyfiken, så kan du få titta dit ut med mig, då förstår du genast, hur saken hänger ihop.”

Magistern, farbror Sven och äfven några af de andra följde nu med moster Maja, och en enda blick i köksdörren var nog att lemna dem ett tillfredsställande svar på magisterns fråga. Köket var nemligen redan upptaget af andra gäster, fattigt klädda, hungrande julgäster, som under denna nödens tid tycktes ha kommit in från “vägar och stigar”, och som nu sutto i allsköns ro och åto af hjertans lust.

Moster Maja och herrarne återvände tysta till salen — och till och med farbror Sven såg mera tankfull ut än vanligt och kunde ej på en god stund komma sig för att säga något lustigt, och när han slutligen yttrade sig, så sade han blott följande, hvarvid hans röst midt under försöket att låta munter darrade af rörelse:

“Den Petrus!” — han kallade alltid sin svåger med dopnamnet Petrus — “den Petrus, jag tror han predikar ännu bättre i köket än i kyrkan.”

Sanningen att säga kunde prosten, ehuru han var en varmt troende man och en sann evangeli förkunnare och verkligen på ett enkelt och hjertligt sätt predikade, för att citera Lars, “Guss’ ol å dä riktitt ändå”, icke egentligen kallas en framstående predikant — men han var något vida bättre, han var en prest och församlingsfader som få, ty han hade dock med hela sin ödmjukt troende själ omfattat och i lefvande sjelfförsakelse

sökt att följa det yppersta af alla bud, det sköna budet om — *kärleken*.

Men låt oss återvända till "doppningen" i matsalen, hvare nu äfven prosten, som kommit in strax efter farbror Svens utrop, börjat deltaga. Samtalet kom snart åter i gång, och man trängdes lifligt kring flottgrytan vid det mindre bordet, ja, så lifligt, att man spilde på sig och brände sig på fingrarna; men det var lika roligt. Farbror Sven höll dock icke länge i med doppningen: han hade hela tiden haft ett godt öga till refbensspjället och fläskkorfven och satt snart ensam med en stor portion framför sig och en servett om halsen vid en af bordsändarne, nemligen *den*, der silfverkannen med julölet stod. Denna senare fattade han ock genast efter den första munsbiten och ropade högt och med ett visst festligt allvar, i det han sneglade på moster Maja, som leende betraktade honom:

"*Sten Massa!*" *)

"Jag ser nog, hvad du vill, Sven lille. Drick du bara!" svarade moster Maja.

"Nej, svara ordentligt, Maja, annars dricker jag inte en droppe, det ska' bli ditt straff. — Nu börjar jag igen: *Sten Massa!*"

"*Hvad vill du?*" föll nu lilla fru Anna in från hans andra sida, och derefter fortsattes mycket högtidligt och ordentligt mellan henne och farbror Sven det gamla kända öl-ceremonielet, innan han förde kannan till sina läppar; och sedan de åter vexlat ropen "*jag har druckit*" — "*hur smaka' dä?*" — "*känn på!*" — lemnade farbror Sven med en gest och en bugning, som kunde ha anstått en hofman, den skummande kannan åt fru Anna, och hon tog nu den allra nättaste lilla klunk, och torkade kanten ef-

---

*) I Wermland och på Dal säger man nemligen vid detta rop: *Sten*, icke *Per*, och af *Mattson* blir *Massa*.

ter sig med sin fina broderade näsduk; och sedan gick kannan ur hand i hand, allt under samma gamla häfdvunna tillrop (som aldrig passar annat än med hembrygdt öl i festlig familjekanna) — och det präktiga julölet prisades på alla håll; och äfven den vackra kannan sjelf med engeln på locket och inskriptionerna på sidan beundrades nu liksom under flera föregående jular. Oftare än om jularne togs den ej fram.

Man hade gjort all heder åt måltiden, och moster Maja var mycket belåten. När man stigit upp från bordet, var klockan nära två; och då nu prosten föreslog, att man skulle gå upp på hans rum och röka och språka en stund, så antogs detta förslag med glädje. Äfven pastor Zeller följde med.

Nu blef det ett trampande och knarrande i den gamla trappan, som om åskan hade gått; och i ett nu var prostens tysta arbetskammare, annars så ovan vid buller och tramp, liksom intagen med storm och genljöd af glada, sorlande röster. Som prostens cigarrer voro dåliga, sen gammalt en känd sak, så trängdes man kring piphyllan. Häradshöfdingen tog dock upp af sina egna cigarrer. Doktorn och Olof voro ingendera rökare. Åt farbror Sven stoppade prosten sjelf sin bästa sjöskumpipa. Snart hade alla beqvämt slagit sig ned; farbror Sven och häradshöfdingen sutto i hvar sitt soffhörn, och prosten i sin skrifstol. Han rökte nu sjelf för festlighetens skull en af sina cigarrer.

Prostens rum var sig alldeles likt; här hängde de gamla välkända porträtterna af Luther, Melancton, Zwingli och Calvin, der de vittra biskoparne i svenska kyrkan, Tegnér, Wallin och Franzén, och nedanför dessa närmast öfver soffan den lilla taflan i gammalt urblekt silkesbroderi, föreställande "Gudslammet" bärande en liten fana med inskriptionen I. N. R. I. I boksamlingen stodo ännu de välkända banden af prostens kyrkliga,

religiösa och vittra litteratur i samma ordning som förr, de gamla tyska klassikerna icke till förglömmades. Och på skrifbordet återsåg man icke blott den stora bibeln utan äfven alla dessa småsaker, som från barndomen så att säga vuxit in i systersönernas minne, såsom pappersknifven med runda skaftet, brefpressen med messingsormen, den stora sanddosan, den gamla vaxstapeln m. m. Hur litet tänkte de nu, när de mellan rökblossen i all maklighet kastade blicken på dessa småsaker, att de skulle föga mer än ett år derefter under tårar dela dem mellan sig som dyrbara relikier!

“Morbror har sina gamla vänner qvar på väggarne och sina gamla böcker i bokskåpet,” anmärkte magistern, “allt är sig likt, som det varit i många år.”

“Ja, jag tycker om det gamla,” svarade prosten, “mitt rum följer liksom jag sjelf föga med tiden. Den nya tiden förstår jag mig ej mycket på. Det är er sak.”

“Det är mycket gammalt, som är godt,” menade häradshöfdingen.

“Såsom t. ex. den här gamla boken,” sade prosten och lade sin hand på bibeln; “det vore sannerligen . . .”

Han tystnade tvärt. Det var ej hans vana att i samtal med systersönerna, sedan de nu blifvit män, ge sig in på religiösa frågor, såvida han icke tillspordes; och religiösa dispyter hatade han såsom ofruktbara. Utom på sin predikstol predikade han blott i lif och föredöme; om han ock städse och med hela sitt hjerta var färdig att gifva tröst eller förmaning åt hvar och en som enskildt vände sig till honom, ja, äfven någon gång oombedd kunde säga ett litet ord ur den der gamla boken, när han kände sig viss, att det kom i rättan tid. Bekant var äfven, att, der han fann uppenbara laster inom församlingen, der grep han alltid in med kraft. Då kunde hans ord, om så kräfdes, falla som svärds-hugg, och hans djupa allvarliga ögon skjuta blixtar, inför hvilka äfven de fräckaste bäfvade.

Samtalet fördes nu på andra ämnen, och apropos Tegnér's porträtt, som doktorn tog i närmare betraktande, fick prosten tillfälle att i lifliga färger och med ungdomlig värme berätta, huru han som student i Lund sett Tegnér bekransa Öhlenschläger vid promotionsfesten 1829. Det var ej första gången hans åhörare hörde honom berätta detta gamla skimrande studentminne, men de lyssnade äfven nu med intresse.

“Nej, se hur det yrar,” utbrast farbror Sven hastigt, när prosten slutat. Alla tittade åt fönstren: derute dansade flingorna lifligt. Det hade blifvit ett hastigt omslag i väderleken.

“Sanna mina ord,” fortsatte farbror Sven och såg sig omkring med stora ögon och en olycksbådande nickning, “att det nu lagar sig till att bli samma hundväder som i fjol, då vi ej kommo utom dörrarne på en vecka och julbesöken hos grannarne torkade in.”

“Åh, dä' här blir ingenting,” anmärkte Olof, som hade gått till fönstret och nu stod och tittade ut. “Snön faller ju vackert, och det är ingen vind. Annat är det när vi ha snöstorm — såsäm det var i fjol och nu en gång på senhösten här — då är Dalbosläppen inte ett spår bättre än Sahara i sandstorm, då ser man inte handen framför sej — vägen ska' vi inte tala om — ja, då kan det vara lifsfarligt att våga sig ut — men det här blir nog ingenting.”

“Det var ju i fjol ingen kunde komma till kyrkan på juldagen och gudstjensten måste inställas?” sade magistern vänd till prosten.

“Ja, så va' dä',” svarade prosten, “men ett par gubbar från granngårdarne hade dock vågat sig ut, och för dem höllo vi gudstjenst här nere i salen.”

“Men sen sågo vi inte till en människa på länge,” påminde Olof, “vägarne voro ofarbara flera dar efter snöstormen, och vi voro knappt utom dörr'n på hela

julveckan — förr än vi till slut gjorde den der märkvärdiga färden till Örs prestgård.“

“Då farbror Sven hade så svåra äfventyr,“ fyllde häradshöfdingen i skrattande och gick bort och skakade af cigarraskan vid kakelugnen, “ja, den resan glömmer jag aldrig.“

“Ja, det är visst och sant, att inte glömmer jag den,“ sade farbror Sven.

Adjunkten Zeller såg frågande först på farbror Sven och sen på häradshöfdingen, och den senare berättade, vänd till pastorn, följande:

“Vi hade mottagit bjudning på thé och souper till Örs prestgård till en viss dag i slutet af julveckan, och vi begåfvo oss i väg i fyra slädar oberäknadt den vedslip*), på hvilken vår hederlige morbror sjelf åkte i spetsen för att bana väg åt oss. Han tar, som pastorn vet, alltid det sämsta för sig, det är så hans sätt, och“ — tillade häradshöfdingen med en hjertlig nick åt prosten, — “det var för resten inte första gången han slitit ondt för att bana väg åt oss.“

“Åsch!“ brummade prosten till svar, “slipen var bra, och jag kände vägen bättre än ni.“

“Sist i raden åkte farbror Sven,“ fortsatte häradshöfdingen, “han ansåg förmodligen tillbudet till fara mindre, om alla de andra åkte förut. På landsvägen, som hunnit bli temligen uppkörd, gick det något så när bra, om jag undantar en eller par vältningar af de främre slädarne, hvaråt farbror Sven satt och skrattade af hjertans lust i sin vargskinnspels i sista släden; men, när vi kommo närmare Ör in i skogsbygden, körde vi in på en genväg, som ännu var obetydligt uppkörd, och då blef det värre. Rätt mörkt hade det ock blifvit: det enda som lyste oss var stjernorna och snön. Far-

*) vermländska för «skogskälke».

bror Sven, som satt ensam i sin släde af det enkla skäl, att ingen fick rum bredvid honom, kördes af den handfaste torparen Lars, som stod bakpå medarne, så vi visste, att han var i goda händer. Men plötsligt hörde vi Lars ropa af alla krafter: 'Håll, håll, ja' ha tappa patron Wågman!' Vi stannade, och flera af oss vältrade sig ur slädarne och skyndade tillbaka klifvande i snön, så fort vi förmådde. Der stod Lars och höll i hästen med släden kullstjelpt bakom. 'Ja' skulle gå fram å stötta fru Norbergs släda, å ja' lemna tömmarne åt patron, må vetta, å när ja' kom igen, så släpa' hästen på tomma släden.' — 'Hjelp, ohoj!' hörde vi i detsamma ett stycke bakom: vi skyndade dit, och der låg farbror Sven i ett djupt dike som en liten rund snöhög — och stönade argt: 'Jaså, ni hittade mej till slut!' Det var inte lätt att få upp honom, må pastorn tro, han låg väl inkilad i sin grop; flera gånger, när vi hade honom halfväges, måste vi släppa honom igen och då tumlade vi sjelfva omkull på magen på honom och rundt omkring: han fräste och var arg, och vi skrattade."

"Ja, ni släppte mej med flit e'ra tjufpojkar," föll nu farbror Sven in i häradshöfdingens berättelse. "Tror ni inte jag såg, hur Albert den kanaljen gaf tecken åt de andra."

"Han var tung som en elefant," sade häradshöfdingen skrattande till pastorn och fortsatte derpå med en glad nick åt farbror Sven: "Ändtligen när tre stötade bakom och två drogo i armarne och arbetet fortgått en stund under ljudeliga "ohoj!" för hvarje tag, så lyckades vi småningom få upp honom och sätta honom i släden, och der satt han nu som en riktigt tjock och väl tillklappad snögubbe. Sen gick det bra en stund igen; men så kommo vi till en brant elfbacke, och vi hade knappt hunnit halfväges uppför, då vi åter hörde höga rop från sista släden, denna gången af farbror

Sven sjelf, och alla man traskade dit igen. Till vår förvåning funno vi honom stående midt på vägen vid början af backen; han hade stigit ur, ty hästen hade inte orkat dra honom uppför, och nu stod han der alldeles hjälplös, tjock och pustande — han hade gjort några förtviflade försök att knoga uppför backen, men oupphörligt halkat tillbaka. Här fanns alltså ingen annan råd än att hala honom upp: somliga drogo i skärpändarne, andra sköto på, och så gick det under sång och i marschtakt — jag tror det var "Kung Karl den unga hjelte, han stod i rök och dam" — men lyckligt gick det, och innan vi hunnit till "friskt mod I gossar blå", var han redan på toppen af backen. Sent kommo vi fram till Ör, alla hvita af snö, och välkomnades hjertligt af den hederliga prosten F., som med undran hörde våra äfventyr."

Häradshöfdingen hade just slutat med berättelsen, och piporna började också ta slut, att döma af det ihåliga och rasslande ljudet i farbror Svens, då man hörde, att någon var på dörren, eller, såsom man i Vermland säger, "knöflade" med låset.

Prosten gick och öppnade, och in steg en gammal bonde, snöig om fötterna och äfven lite i håret och på rocken.

"Goddag, fader Anders," sade prosten.

"Tack," sade Anders, när prosten gaf honom handen.

En paus följde, och prosten, som kände sina Dalbobönder, väntade tåligt på ärendet.

"Dä ä möcken snö på vägane," sade Anders.

"Ja-a," sade prosten.

"Men kallt ä' dä inte," sade Anders.

"Ne-nej," sade prosten, "inte så kallt som i går."

"Dä blir fella tö i nedane," sade Anders.

"Jo-jo," sade prosten, "dä händer nog dä, fader Anders."

Åter en paus.

“Dä ä som så,” sade Anders slutligen, “att gamla Greta i Åstorp håller på å dö, må vetta; å, ätter ja’ skulle fara förbi prostegåln i alla fall på vägen te mågen min, så ba’ Inga, dotter hennes, enka ätter Lars, vet fella prosten, att ja’ skulle be prosten komma, så fort som möjeli’ va, i sockenbu; prosten sjål, sa’ ho.”

“Jag kommer genast,” var prostens korta och bestämda svar. “Olof gå ned och säg till Nils att genast sätta för.” — Olof gick. — “Farväl, fader Anders, go’ jul,” sade han derpå till bonden, som räckte fram handen till afsked. “Det var snällt af er att komma med budet.”

När Anders gått, blef det allmän oro i lägret.

“Skall morbror fara bort på julafton?” sade häradshöfdingen ifrigt och alla samlade sig häpna omkring prosten, med undantag af farbror Sven, som satt dystert kvar i soffan, tittande öfver glasögonen och dragande i mustascherna.

Prosten hann ej svara, förrän Elsa kom i dörren och klagade:

“Inte ska’ morbror resa bort i sockenbud på julafton?” ..

“Och i det här vädret,” tillfogade farbror Sven muttrande och tittade ut. “Se bara hur det yr! du kan köra vilse och fastna i snön, ja, jag är viss, att du gör det. Jag mins för fem och tretti år sedan, när min gamla vän Brusensköld och jag...”

“Gumman lefver nog tills i morgon,” högg doktorn in, “bondgummorna bruka vara segliffvade, och den här...” han tystnade tvärt vid en sträng blick af prosten.

“Nå reser du?” hördes i detsamma moster Majas röst halfhögt bakom Elsa.

“Och dä’ kan *du* också fråga, Maja?” sade nu prosten lugnt och såg nästan förebrående på henne. “Skulle det vara någon dag, då jag kände det tyngre än annars,

att ej bära det heliga sakramentet till en döende, som längtar derefter, så vore det just på julafton.“

“Men skulle inte jag kunna resa i farbrors ställe?” föreslog pastor Zeller vänligt och fick härvid en tacksam blick från Elsa.

“Tack, käre Zeller,” sade prosten, “men den sjukas dotter önskade, att *jag* skulle komma. — “För resten,” tillade han vänd till de öfriga, “är detta bara barnsligheter. Det är ju endast en mil till Åstorp, föret är godt, klockan är inte fullt tre, och jag kan mycket väl vara åter kring sextiden. Tänd du julgranen i alla fall, Elsa, vid den gamla vanliga tiden, klockan sex. — Och nu farväl med er, jag måste göra mig i ordning.” — “Och hör du Maja,” sade han sakta till sin syster, i detsamma hon gick, “se till, att några mjuka julkakor och kringlor samt några ljus stoppas ned i lådan i sitsen. Det är både fattigt och mörkt i den der stugan, och Inga har två barn.”

Alla gingo. Farbror Sven förfogade sig genast ner till flygeln för att ta en middagslur, och de öfriga hade ännu lite kvar att syssla med på julklapparne.

Om mindre än tio minuter satt prosten i släden och körde i rask fart bort genom snöyrän.

* * *

I berättelser, äfven så obetydliga som denna, är det ju ofta vanligt att göra små tidssprång: än hoppar man plötsligt öfver några dagar, än några månader, och än, när det skall vara riktigt intressant, några år. Äfven vi vilja nu göra ett språng, om ock ej så långt: vi vilja hoppa från klockan tre till qvarten öfver sex eller, med andra ord från det ögonblick, då farbror Sven började snarka nere i flygeln, till det ögonblick, då han, fullt vakent och sittande i sitt vanliga soffhörn uppe i förmaket,

lyfte upp hufvudet för att bättre se, hur Elsa skulle lyckas tända det öfversta ljuset i granen.

Reflexen från de många små julljusen skimrade i hans glasögon.

“Det gick bra, Elsa lilla!” sade han uppmuntrande. Och nu stod granen ändtligen färdig och strålande i all sin ljusprakt och all sin prydnad. Stjerner af gullpapper och kulört papper, konfektlyror och konfekthjertan från Wenersborgs förnämste sockerbagare, valnötspåsar och granna röda äpplen m. m. hängde öfverallt på grenarne. Utom granljusen brunno annars i rummet endast ljusen framför julhögarne. Allas ögon voro riktade på granen, och om de också ej skimrade så starkt som farbror Svens glasögon, gåfvo de dock alla liksom dessa ett gladt återsken af idel små julljus — så att det lyste och tindrade på alla håll i rummet.

Det hade gått fort att tända granen, ty Elsa hade haft hjälp af Olof och pastor Zeller, ja, denne senare hade vid tändningen inlagt så mycken förtjenst, att farbror Sven funnit sig föranledd att belöna honom med följande uppmuntran:

“Pastorn är riktigt rask. Elsa hinner knappt tända en enda liten låga, förrän han genast har *sin* lilla låga tänd alldeles bredvid.”

Granen stod således färdig, och alla voro samlade — endast *en* fattades, och det var prosten sjelf.

“Att inte morbror kommer!” sade Elsa klagande, “han bad oss tända granen i vanlig tid, men hvad ska’ vi nu göra, om inte han kommer? Det yrar starkt ute,” tillade hon, tittande ut bakom rullgardinen, “det kan väl aldrig ha händt honom . . .

“Någon olycka,” fyllde Olof i lugnt. “Åh nej. Han har ofta varit ute i värre snöyra än denna, och gamla Brunte är säker, han tar inte miste på vägen.”

“Och månljust är det också,” tillade moster Maja.

“Men det är mulet,” sade farbror Sven, hvars munterhet alldeles försvunnit, sedan talet kommit på prostens färd, “och jag vet hvad det vill säga att åka på Dalboslätten i mörker och snöyra, och sanna mina ord . . .

“Klockan är inte half sju ännu,” sade doktorn afbrytande, “han uppgaf sjelf han skulle komma kring sextiden; posito, att vi uppsköte allt pjunk åtminstone till klockan sju.”

“Pjunk!” ropade farbror Sven, häftigt vändande sig till doktorn, “sanna du mina ord, att han vid det här laget kört upp på en åker och sitter fast i en drifva, dä ä' så visst, som jag sitter här . . . Pjunk! — när jag för trettifem år sedan reste med min gamle vän löjtnant Brusensköld från ett julkalas i —fors och Brusensköld sjelf körde . . .”

Mer hann inte farbror Sven säga, förrän Olof ropade utifrån salen:

“Han kommer! Jag hör bjellror.”

“Skada på historien,” sade notarien skrattande, “men från ett julkalas för trettifem år sedan, med två sådana gökar i släden som farbror Sven och löjtnant Brusensköld, det är nästan nog att ge en en liten aning om utgången — äfven utan snöyra.”

“Åh hut, pojke!” sade farbror Sven, nu i det briljantaste lynne igen.

I nästa ögonblick stod prosten inne i salen, och glada helsningar vexplades — men han var icke ensam, han hade två små varelser med sig, som voro så insvepta i gamla skynken och schalar, och så snöiga, att man i förstone ej rätt såg, hvad det var för småfolk.

“Se här,” sade prosten gladt, stampande och slående af sig resten af snön, “här har ni två små pojkar, som vilja vara med kring julgranen i qväll. Hjelp dem af med schalarna, Elsa, — jag kommer strax ned;” och dermed skyndade prosten upp på sitt rum.

“Hvarifrån ä' ni små barn?” sade moster Maja vänligt, under det hon hjälpte till med schalarne.

“Frå Åstorp,” svarade den störste, som tycktes vara omkring nio år.

“Hva' heter mor?”

“Inga.”

“Jag förstår,” sade nu moster Maja halfhögt till de kringstående. “Det är just likt honom. Mormodern håller på att dö, och modern sitter vid sjukbädden; det var dystert för de här små hemma i stugan på julafton. Han har tagit dem med sig.”

“Är mor ensam hemma hos mormor?” fortsatte moster Maja.

“Nä-ä! gamla Kari ä' hos henne.”

“Det var bra. Kom nu in små barn, så ska' ni få se på julgran.”

Det var en fröjd att se de små fattiga barnen, när de fingo sigte på granen: de bara stirrade och stirrade och kunde ej ta sina ögon ifrån henne.

“Nu lyser då granen ändtligen för folk, som förstår henne,” sade farbror Sven med rörelse, “det är som jag alltid har sagt, hvad är julaftonen utan barn? — Den Petrus!”

Ögonblicket derefter inträdde prosten högtidsklädd, med böcker och papper under armen och ett mildt leende öfver anletet.

“Så vacker granen är, Elsa lilla,” sade han gladt, — “eller hur tycker ni, små barn? — tycker ni om julgranen?”

De svarade ingenting, bara tittade.

“Gå nu ut och säg till folket, Elsa,” fortsatte prosten.

Elsa gick. Folket kom in i salen och bland dem äfven några, som tydligen ej hörde till huset.

Han slog sig ner. Moster Maja tog de små barnen till sig. Det blef ett ögonblick alldeles tyst i de båda rummen. Då nämnde prosten en psalmvers. Elsa slog

ett ackord. Prosten tog sjelf upp, och alla stämde in i den gamla julpsalmen:

«Han kommer till vår frälsning sänd
Och nådens sol af honom tänd
Skall sig ej mera dölja,» o. s. v.

Efter sångens slut läste prostens upp från ett papper, som han hade i handen ett kort föredrag, och då detta var särdeles kännetecknande för den gamle prostens julstämning, kan det förtjena ett litet omnämmande.

Han talade först om julens höga betydelse och det sant kristliga julfirandet, och öfvergick derpå till en återblick på det år som flytt, sedan man sist samlades kring julgranen; och den patriarkaliske prostens, som alltså räknade ett "jul-år" hvilket sträckte sig från det ena slägtmötet kring tänd gran till det andra, gjorde nu af det flydda julåret en skildring, hvori han framhöll de viktigaste händelserna inom slägten, sorgliga eller glada, och sökte i allt antingen ett ämne till fröjdefullt tack och lof, eller till bön om ödmjuk undergifvenhet under Guds faderliga aga. Bland de glada händelserna inom slägten inregistrerades tvenne trolofningar, grosshandlarns och magisterns, öfver hvilka han nedkallade Guds välsignelse: bland de sorgliga åter, eldsvådan och det svåra nödåret i hans församling, och vid omnämmandet häraf hade han svårt att beherska sin rörelse och särskildt darrade hans röst märkbart när han tillade Jobs trofasta: "Välsignadt vare Herrans namn"; men sist återvände han igen till julens glädje och bad i en kort och varm bön om att kunna med sig och sitt hus lika trohjärtadt och lika fröjdefullt som herdarne helsa julens sköna englasång: "Si jag bådard eder stor glädje".

Föredraget slutade med välsignelsen; en ny psalmvers uppgafs af prostens, några sakta preludierande anslag

hördes från pianot, och derpå brusade kraftigt genom de små rummen den vackra lofsången

Högtlofvad vare Herrans nåd,
Hans makt, Hans underfulla råd!
Högtlofvad i all evighet
Den Eviges barmhertighet!

Systersönernas röster hördes nu starkt och klart i den lilla julkören; och farbror Sven sjöng med kraft sin rullbas, under det tårarne stodo honom i ögonen efter prostens föredrag, som han hela tiden följt med rörelse.

Den lilla andaktsstunden hade i sin helhet tagit föga mer än en kvarts timme. Man började nu röra sig i rummen. Tjenarne och de fattiga gäster, som med dem inkommit i matsalen, trädde på prostens och moster Majas inbjudning in i förmaket och togo julgranen i betraktande.

“Så obegripeli’ vackert ho’ lyser!” sade rotgubben Ola med tindrande ögon, och ladugårdspigan Kajsa som dagen till ära var riktigt festklädd, rödrutig från topp till tå och fullkomligt luktfri, nickade bifall.

Nu bjöds thé med dopp laget rundt; och den lilla Göteborgsfrun Anna, som nu tillbragte sin första jul hos prostens, torde väl till en början ha funnit det rätt besynnerligt att på detta sätt se husbondfolk och tjenare om hvarandra inne i förmaket samlade till thédrickning. Men det var ju julafton; och då vår lilla fina fru Anna hade af naturen ett hjerta, som flnt uppfattade och varmt kände tyckte hon snart om det och började vänligt samtala först med kökspigan och sedan med drängen och rotgubben och gaf de små barnen hvar sin extra pepparkaka ur Lisas korg.

Efter thédrickningen såg man Elsa sätta sig till pianot och farbror Sven ta fram sin flöjt, och ögonblicket

derpå ropade gubben: "alla man i ring kring julgranen!" och spelade så upp, ackompanjerad af Elsa, en gammal känd julmelodi; och nu fattade alla, herrskap och tjenare, i en stor ring kring granen. Prosten sjelf var med, och de två små fattiga barnen höll han i hand, en på hvardera sidan, och hjertans lyckliga sågo de ut. Och så gnolade alla gladt med i melodien — ja, kammarpigan Stina lade i med en rätt klar röst — och ringen rörde sig kring granen så godt utrymmet tillät, först till venster och så till höger, och farbror Sven gjorde de mest öfverraskande drillar på flöjten, och julen strålade från alla ljus och in i alla hjertan.

Ringdansen slutades, ljusen i julgranen, som nu nästan hunnit brinna ned, släcktes, granen flyttades åt sidan, grenljus och takkrona tändes i stället, och ett stort hvitmåladt slagbord lyftades in från salen och slogs upp midt på golfvet. Prosten gjorde ett tecken, att man skulle slå sig ner. Stolar sattes under buller fram från alla håll. Alla visste hvad det var fråga om. Julklapparne skulle utdelas. Kring det stora bordet fingo endast herrskapet rum med prosten och farbror Sven tronande vid ena ändan och moster Maja vid den andra. Tjenarne höllo sig i den yttre periferien, sittande eller stående eller ock på rörlig fot mellan förmaket och köket, der under tiden qvällsvarden skulle tillrustas.

Man hade satt sig — en paus inträdde — inga julklappar hördes till. Då öppnades plötsligt på vid gafvel dörren till moster Majas rum, och en förfärlig uppenbarelse i vargskinnspels och horn och utan synligt ansigte inträdde, kånkande på en stor korg fylld med paketer, hvilken ställdes ned vid farbror Svens sida. Det vidunderliga odjuret, under hvars tjocka pels man snart såg ladugårdspigans röda anlete framskynta, skulle naturligtvis föreställa julbocken; och det var väl, att de små barnen nu efter undfängen välfägnad dragit sig undan

till köket, der de hamnat under Lisas beskydd: annars hade de säkert blifvit mäkta förfärade. Herrarne åter skrattade hjertligt vid återseendet af denna sin ungdoms förfäran och glädje, och moster Maja sade leende, i det hon nickade åt söner och systersöner:

“Alldeles som i Åmål i verlden: jag tänkte det skulle roa er att återse en gammal bekant.“

Julbocken sade sjelf ingenting, snöt sig blott och torkade svetten under pelsen och försvann pustande samma väg den kommit.

Nu började farbror Sven taga upp julklapparne ur korgen och med högtidlig och ljudelig stämma läsa upp utanskrifterna, och häri hade han genom mångårig öfning blifvit en verklig mästare, n. b. icke just i innaläsning, ty han läste aldrig rätt innantill mer är på sin höjd sjelfva namnet, utan hans mästerskap bestod i att läsa upp sådant, som aldrig stod skrifvet, granna titlar, lustiga rim, der inga funnos, och djerfva gissningar öfver innehållet o. s. v. — och så blef det allmän munterhet vid hvarje julklapp. Farbror Sven kände ock sjelf hela vigten af sin befattning och skötte den “con amore“.

Nu tog han t. ex. upp ett paket, på hvilket stod helt enkelt “Notarien Sten Norberg“, men han utbasunade genast ljudligen och i ett enda andetag den förnämligare titel vi redan förut hört: “Extra ordinarie notarien i Kongl. Maj:ts justitie revisions registrators-expedition, blifvande domhafvanden i Sundals domsaga, högädle och lagerfarne Herr Sten Norberg“, och, tummande paketet, rimmade han strax:

«Ylle på foten är bra för din helse,
Och detta mig tycks vara strumpor från Elsa.»

“Kammarpigan Stina Larsdotter“ fick heta “Uppvaktande kammarjungfrun hos fru Maja Norberg, tillförordnade flygelstäderskan och verkliga öfverintendent-

skan öfver alla skor, kängor och stöflar i B. prestgård, dygdädla jungfru Anna Stina Larsdotter“; och bättre än den enkla och simpla titeln “Rothjonet Olof Lind“ som prosten skrifvit på en rulle tuggtobak till den s. k. Rot-Ola, klingade minsann följande, som han fick af farbror Sven: “Medaljören och Granadören, Pensionären vid Kongl. Wermlands fältjägereregimente, Högädle Herr Olof Nilsson Lind“. Farbror Sven hedrade således fosterlandets försvarare — Rot-Ola hade nemligen i sin ungdom varit värfvad vid Wermlands fältjägare — men gubben Ola måtte ändå ha ansett det för drift, för han lär sedan ha sagt i förtroende åt Stina: “Dä’ ä’ en skälm den der Wågman.“

Bland julklappar, som tjänstfolket annars fick af prosten var utom en och annan klädespersedel äfven goda böcker, på hvilka han då sjelf ofta skrifvit någon allvarlig sentens eller ett bibelspråk, och i sådana fall aktade sig farbror Sven väl att läsa annorlunda än det stod; liksom han ej heller ändrade de rim som magistern och andra julpoeter med svett och möda arbetat ihop.

En egen sed af prosten, som vi ej kunna närmare förklara, var, att han hvarje jul utdelade till sina systersöner hvar sin flaska Eau de Cologne af Paulis billigaste, så att det hela julen i prestgården doftade betydligt, ja “värre“, som man plär säga. Här hade också farbror Sven ett rikt fält för muntra julrim, ty flaskorna kände han alltid igen på formen, och det hette nu t. ex.

«Lycklige! jag vet hvad du har fått:
Prosten vill, att du skall lukta godt»

eller:

»Jag anar nu, att också *du* lär få dig
Af prosten någonting att hålla på dig» o. s. v.

Prosten sjelf log vid dessa rim rätt hjertligt.

Äfven utdelade han ofta almanachor öfver lag, och här var farbror Sven outtröttlig att rimma om, hur "det gamla år så snart förgår och när det flytt, så kommer nytt?" och mera sådant, så att man genast på första raden kände igen, att en almanacha var i antågande.

Som vi märka, gaf ej prosten dyrbara julklappar, åtminstone ej till släkten — och han gjorde detta af grundsats; när julklapparne ej gåfvos till barn, tjenare eller behöfvande, syntes de honom mera som ett slags paket-lek. Att gifva blott för att det *skulle* gifvas, var för honom helt enkelt dåraktigt slöseri. Han gaf hellre, der behof fans, och gaf då rikligen.

Denna jul hade han dessutom redan på förhand låtit de väntade slägtingarna veta, att ingen skulle få ge julklapp till högre värde än "1 rdr bco", hellre under; och detta hade alla sökt samvetsgrannt att hålla, med ett undantag, nemligen med afseende på en större julklapp till prosten sjelf, hvarom alla systersönerna förenat sig.

Det väckte därför en viss uppmärksamhet, när under aftonens lopp en del julklappar förekommo, som tycktes i någon mån öfverskrida det öfverenskomna maximum: så vackra och treffiga föreföllo de. Man frågade hvarandra till höger och venster, och till slut upptäcktes, att det måste vara doktorn, som var den skyldige. Han försäkrade dock bestämdt, att han ej kände igen dem, men då tydligen ingen annan visste något om dem, så sade han:

"Det är mycket möjligt, att det är jag; men jag vet det verkligen inte."

Då detta lät gåtfullt, bad man honom förklara sig närmare, och han gjorde då följande förklaring, som vi här upptaga, då den kan tjena som en praktisk vägledning för mången villrådlig julklapps köpare:

"Qvällen före min afresa från Stockholm," sade han på sitt vanliga korta och energiska sätt, "gick jag

in i Lejas bod och bad den närmaste herrn vid disken att lägga in tio vackra och praktiska julklappar à 1:50 stycket, sex för herrar och fyra för damer och alla med tydlig påskrift på konvolutet "för herre" eller "för dam" efter omständigheterna."

Här helsades den praktiske doktorn med ett ljudligt skratt, och han fortsatte lugnt:

"Det var gjordt på några ögonblick, medan jag promenerade af och an på golfvet och lugnt och belåtet åskådade, huru alla andra julklappsköpare i butiken vändades. När jag sedan kom hit och öppnade det större omslaget, fann jag de små paketerna så väl inlagda, att jag tyckte det var skada rifva upp dem: jag skref därför genast på utanskrifterna med ledning af den enkla och lättfattliga påteckningen i Lejas bod. — Ha de fallit er i smaken, så är det mig kärt."

Alla voro belåtna och doktors julklappar vunnit priset bland alla, om ock Olof, som fått ett cigarrfodral utan att vara rökare, fann sig föranlåten att tillbyta sig af grosshandlarn, som hade helskäg, den fina engelska raktvål denne hade fått.

Farbror Svens värf led emot slutet. Den sista julklappen togs upp, den var till Elsa och hade formen af ett hoprulladt papper. Farbror Sven tycktes vara säker om innehållet, ty han rimmade genast.

»I qväll skall lilla Elsa spela detta stycke,
Ty det är just i gamle farbrors tycke.»

Det befanns också vara ett musikstycke, och på farbror Svens leende och låtsadt förlägna min och Elsas tacksamma nick kunde man ock se, att det var från honom sjelf. Speladt blef det också genast, så snart allt julklappspapperet blifvit bortburet och bordet utflyttadt — det var en komposition kallad: "En vansinnigs sista musikaliska tanke", à "1 rdr bco" — nej,

vi misstaga oss, à "50 öre"; men farbror Sven tycktes värdera den vida högre, att döma af det stilla drömande uttryck, hvarmed han åhörde den.

"Lutfisken och gröten står på bordet," anmälde moster Maja omedelbart efter styckets slut, och dermed kom julaftonens sista afdelning, men, som den är ungerdendensamma öfverallt, kunna vi redan anse den berättad genom moster Majas tillkännagifvande. Dock bör kanske ej glömmas, att i gröten var enligt gammal sed af moster Maja gömd en böna: och den som finge den, skulle först bli gift. Till farbror Svens stora nöje och Elsas stora förlägenhet var det hon, som fick den, hvilket upptäcktes just i det ögonblick hon ville gömma den bredvid tallriken. Att bönan var sannspådd, har redan i det föregående antydts.

I köket åts under tiden en riklig julmåltid, i hvilken så väl de små barnen från Åstorp som andra tillfälliga gäster deltog; och på det stora bordet, som var belagdt med en hvit duk, lyste äfven der präktiga grenljus framför en rad af rikliga julhögar.

Och ljust och gladt och godt om julbröd var det också denna afton i hvarje af prostens torparstugor — och kanske lästes just nu hos Lars vid tända ljus den "lilla vackra julbok", som prosten gifvit honom.

När prosten denna afton tog godnatt af sina tjenare, strålade allas ögon af tacksamhet under det de hjertligt tryckte hans hand. De små barnen stannade naturligtvis öfver natten, och åt andra fattiga främmande bereddes äfven en tarflig sofplats.

"Maja," sade prosten till sin syster, sedan folket gått, "du glömmet väl inte att tillse, att ljusen i god tid före juloftan tändas i alla prestgårdsfönstren i båda våningarne?"

"Ja, ljusen stå redan öfverallt färdiga," svarade moster Maja.

“Och nu godnatt, mina gossar,” sade prosten derpå, vänd till systersönerna. “Få nu se, om ni ä’ vakna i morgon bittida och komma i julottan i vår lilla kyrka. *Den* morgonen ville jag, att all verlden vore vaken och lofvade Gud.”

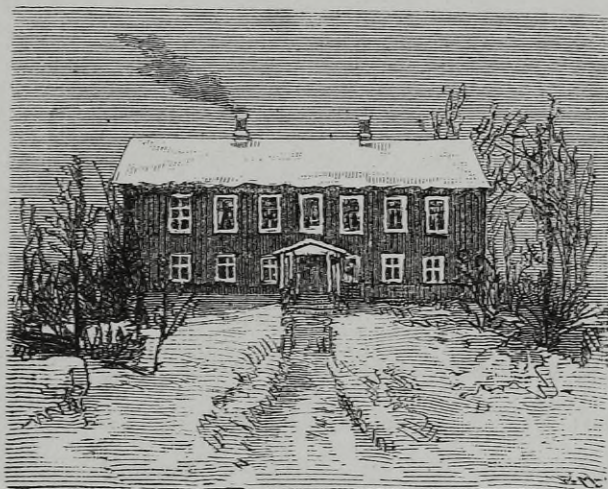
Och härmed är vår berättelse slut. Vi tillägga blott ett litet “post scriptum”.

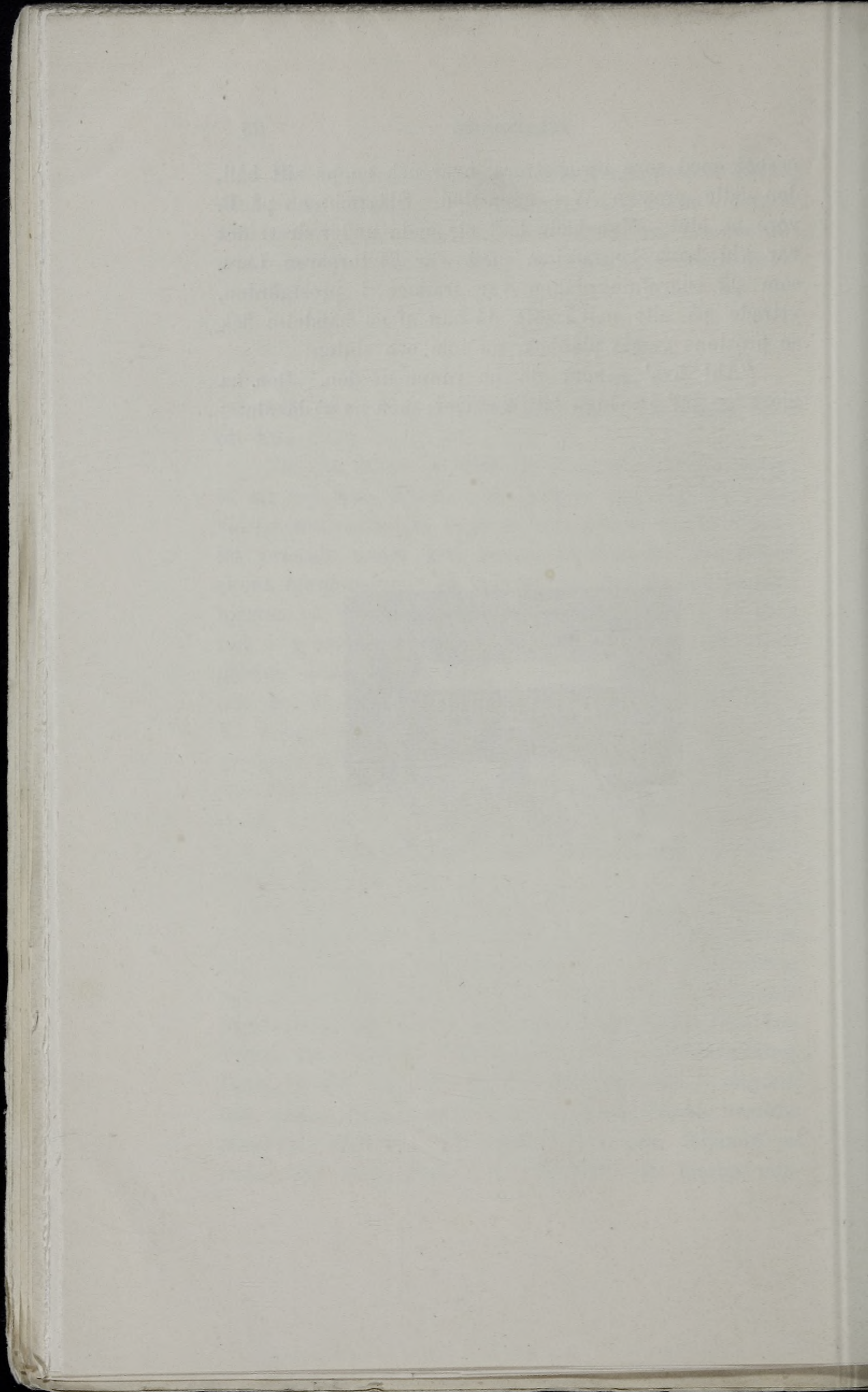
Vid julottetid strålade både kyrka och prestgård, så att det lyste åkande och gående lång väg öfver den vidsträckta snöhöljda bygden; och genom det lilla templet brusade snart den gamla julpsalmen: “Var helsad sköna morgonstund” så vackert, att det kändes varmt i hjertat på prostens julgäster, som alla sutto i en lång rad i prestgårdsbänken. De stannade sedan på prestgården ända till nyåret — och så försvunno de hvar och en åt sitt håll, gömmande kära minnen i hjertat. Vi vilja vidare omtala, att hos prosten den der extra grytan i köket fortsatte sin verksamhet till de nödställdes hjälp äfven långt fram på våren, ja, ett godt stycke in på sommaren; det låter underligt, men är ändå sant, och sant är det också, att prostens plånbok vardt under tiden allt tunnare.

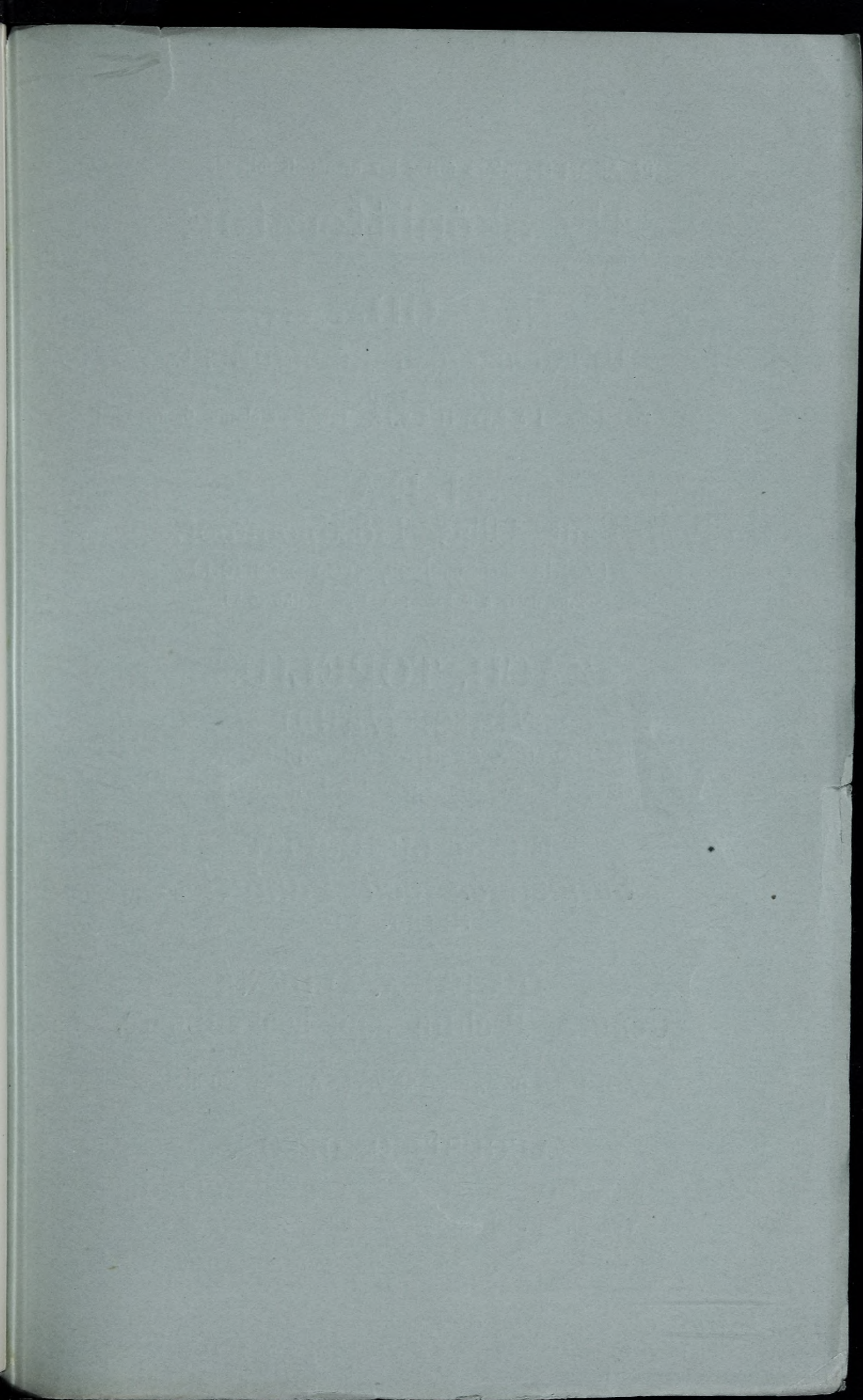
Och för den, som vill höra mer, kunna vi tala om’ att nästa jul voro slägtingarne åter samlade hos prosten, och farbror Sven fattades ej heller. I det julföredrag, som prosten nu höll vid den tända granen, omnämnde han, att grosshandlarn under året blifvit gift, Elsa trolofvad och notarien befordrad till vice häradshöfding. Detta hörde till de glada tilldragelserna i släkten; och någon sorglig hade prosten ej antecknat, hvarken missväxt, eldsvåda eller dödsfall — men följande jul hade hela hans slägt å sin sida att i sitt hjertas min-

nesbok med sorg inregistrera, hvar och en på sitt håll, den ädle prosten W:s egen död. Släktmötena på B. voro nu slut. Man hade haft ett enda under året: det var vid hans begrafning. Det var *då* torparen Lars, som på begrafningsdagen var framme i prostgården, yttrade på sitt naiva sätt, då han af en händelse fick se prostens gamla plånbok, nu tom och sluten:

“Åh! hva' pengar dä ha runne ur den. Den ha gjort 'go jul' i många fatti'a stuger; men nu ä' dä' slut.“

På Albert Bonniers förlag har utkommit följande

Ny Skönlitteratur:

N. P. ÖDMAN.

Ungdoms- och Reseminnen.

Vers och prosa.

2:ne delar. I à 2,25; II à 2,75. Inb. i ett clothb. 6,50.

LEA.

Tant Ullas Höstblommor.

(Valda Berättelser, Tredje serien.)

2:ne delar à 2 kr. Inb. i ett clothb. 5,50.

ZACH. TOPELIUS.

Vinterqvällar.

Noveller, Sägner och Skildringar.

2:ne cyklar à 8 kr. Hvarje cykel inb. i 2:ne clothband 11 kr.

ERNST LUNDQUIST.

Sannsagor och Fantasier.

Noveller. 2 kr.

GUSTAF A. ALDÉN.

General Pechlin som sockenherre.

En tidsbild från sjuttonhundratalet.

Med 2:ne illustrationer af Viktor Andréén. 40 öre.

AUGUST BONDESON.

Marknadsgubbar på Sjönevad.

Teckningar. Med 3 illustr. af Viktor Andréén. 50 öre.
